БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 163 (16.853). | 15 июль 1977 йил, жума | Баҳоси 2 тийин.

МЎЛ-КЎЛ МЕВА

СССР янги Конституцияси лойиҳасини қизғин муҳокама қилаётган Янгиқўрғон районидаги «Нанай» боғдорчилик-узумчилик совхози коллективи мева йиғим-теримини тезкорлик билан давом эттирмоқда. Совхоз бу йил давлатга 8.150 тонна мева етказиб беради.

Хўжаликнинг Т. Нўшқанов бошлик бригадаси аъзолари планда кўзда тутилган 630 тонна ўрнига 1.000 тонна мева топширишга қарор қилдилар. Бошқа бригадалар, бўлимларнинг боғбон-соҳибкорлари ҳам зиммаларига оширилган мажбуриятлар қабул қилиб, мева тайёрлашни кун сайин кучайтирмоқдалар.

БАЙРАМ ТАБРИГИ

Ўртоқ Л. И. Брежнев Франция Республикасининг Президенти Валери Жискар д'Эстэнга қуйидаги мазмунда телеграмма йўллади:

Миллий байрам — Бастилия олиниши куни муносабати билан Сиз, Президент жанобларига ва Франциянинг дўст халқига СССР Олий Совети Президиуми ва совет халқи номидан самимий табриклар ва энг яхши тилаклар йўллайман.

Яқинда бўлиб ўтган учрашувимиз Совет Иттифоқи билан Франциянинг иноқлик ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик йўлидан қатъият билан боришга аҳд қилганликларини ишонарли тарзда намойиш қилганлиги муносабати билан мамнуният изҳор этаман. Бу учрашув иккала мамлакатнинг совет ва француз халқлари манфаатларини кўзлаб, Европада ва бутун дунёда кескинликни юмшатиш жараёнини чуқурлаштириш, хавфсизликни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб янги соҳаларда ҳам ҳамкорлик қилиш мудлаосини тасдиқлади.

(ТАСС).

ОКТЯБРНИНГ МУЗАФФАР БАЙРОҒИ ОСТИДА

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ

Совет ҳокимияти йилларида Мирзачўлда улкан иқтисодий-ижтимоий ўзгаришлар юз берди. Бир пайтлар сувсизликдан қовжираб ётган чўл партия иродаси, совет халқининг куч-ғайрати билан боғ-роғлар, юксак ривожланган ишлаб чиқариш комплекслари, тўла механизациялашган «оқ олтин» ўлкасига айланди.

Коммунистик партия Мирзачўлни ўзлаштириш, бу ерда йирик энергетика ва ишлаб чиқариш базаларини ривожлантиришга катта эътибор бериб келмоқда. Ўтган йиллар мобайнида қақроқ ерларда обод шаҳарлар, барча қулайликларга эга бўлган қишлоқлар қад кўтарди. Равон йўллар очилди. Пахтачилик жадал суръатлар билан ўсди, унинг техника даражаси беқиёс мустаҳкамланди. Сирдарё область меҳнаткашлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 60 йиллигини ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун курашни авж олдирган ҳолда кутиб олмоқдалар.

Газетамизнинг бугунги сони саҳифаларида қўриқ область меҳнаткашларининг ҳаёти, меҳнати ва яратувчилик ишлари тўғрисидаги материалларни ўқийсиз.

ДОҲИЙ НИГОҲИ ТУШГАН ДИЁР

В. ХАЙДУРОВ,
Ўзбекистон Компартияси Сирдарё область комитетининг биринчи секретари

БАҲОРНИНГ ўша ҳаяжонли кунлари ҳали-ҳали ёдимизда. Бизлар — КПСС XXV съездининг делегатлари СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг ўнинчи беш йилликка мўлжалланган Асосий йўналишларини якдиллик билан қабул қилдик. Ана шу якдилликда совет халқининг ўнинчи беш йиллик улуғвор программасини амалга ошириш учун бўлган қудратли ишончи яққол намоён бўлди. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллик юбилейига тайёргарлик кўрилаётган, янги Конституциямизнинг лойиҳаси умумхалқ муҳокамасидан ўтказилаётган шу тарихий кунларда қўлга киритилган ютуқларни сарҳисоб қилмоқдамиз. Саноат ишлаб чиқариши, капитал қурилиш жадал суръатлар билан ўсмоқда, қишлоқ хўжалиги ривож топмоқда. Аммо ютуқларимизнинг асоси янги инсон — совет кишисининг камолотидир. СССР Конституцияси лойиҳасида Советлар мамлакатида инсоннинг ижтимоий қиёфаси беқиёс ўзгариб кетганлиги алоҳида таъкидланган. Янги инсон — коммунизм актив қурувчисининг камолоти жараёнида бутун жамиятимиз — ривож топган социализм жамиятининг қиёфаси тубдан ўзгариб бормоқда. Бу ҳолат Мирзачўл ва мирзачўлликлар тақдирида айниқса яққол кўзга ташланаётир.

«Ҳар чўлнинг ўз иқболи бор». Бу қадимий нақлда олам-олам маъно жамланган. Мирзачўл ҳам ўз иқболини асрлар оша кутди. Ўрта Осиё халқлари қадим-қадимлардан уни боғу-бўстонга айлантиришни орзу қилишарди. Бу орзу севгилиси Ширин ишқида оби-ҳаёт йўлини очган паҳлавон Фарҳод тўғрисидаги афсонада мужассамлашган эди. Бироқ, бу орзу Совет ҳокимияти йилларидагина ҳақиқатга айланди. Мирзачўлда Совет ҳокимияти йилларида улкан иқтисодий-сиёсий ўзгаришлар юз берди. Қақраб ётган чўл партия иродаси ва барча совет халқларининг иштироки ва фидокорона меҳнати билан боғу-бўстонга айланди. Бу ер пахтачиликни комплекс механизациялашнинг ажойиб тажриба мактаби бўлиб қолди.

Мирзачўлни чор ҳукумати ҳам ўзлаштиришга уриниб кўрган эди. Деярли эллик йил мобайнида бу ерда бор-йўғи 24 минг гектар майдон ўзлаштирилган эди. Экин майдонларидан аёвсизларча фойдаланиш, дренаж иншоотларининг йўқлиги оқибатида бу ерлар ҳам тез орада ботқоқланиб, шўрланиб, ишдан чиқарди. Агротехника ниҳоятда паст савияда эди. Ерлар оддий меҳнат қуроллари билангина ишланарди. Бу нарса ҳосилдорликни оширишга асло имкон бермасди. Ўша пайтларда пахта ҳосилдорлиги 8 центнер, беда ҳосилдорлиги 40 центнер, буғдой ва арпа ҳосили 7-10 центнердан ошмасди. Революциягача бутун Мирзачўлда бор-йўғи 5 минг тоннага етар-етмас пахта етиштириларди. Мўъжазгина пахта тозалаш корхонасидан ташқари биронта ҳам саноат тармоғи ривожланмаган эди. Чанг босган цехлар, унуми паст асбоб-ускуналар 10-11 соатлаб давом этадиган иш кунлари, совуқ бараклар ишчиларни ҳолдан толдирарди.

Маданият ниҳоят паст даражада қолиб келмоқда эди. Маҳаллий аҳоли — ўзбеклар, қозоқлар, тожиклар ёппасига саводсиз эди. Бор-йўғи 9 бошланғич мактаб ва ўқув пункти бўлиб, уларда ҳам асосан Россиянинг марказидан кўчиб келган кишиларнинг болалари ўқирди. Соғлиқни сақлаш мақсадлари учун аҳоли жон бошига фақат 2,5 тийиндан сарфланарди. Безгак, ришта ва бошқа юқумли касалликлар авж олиб кетган эди. Биринчи жаҳон уруши йилларида Мирзачўл айниқса ҳувиллаб қолди. Ер ости сувлари кўтарилиб, экин майдонлари ботқоқланиб кетди. Очлик ва касаллик туфайли кишилар Мирзачўлни тарк эта бошладилар.

Ўша пайтда бу ерга келган Мирзачўлни ўзлаштириш пионерларидан бири профессор В. Ф. Булаевский шундай манзарани эслайди: «Биз ҳозирги Охунбобоев номли колхоз ва «Малик» совхози ерларидан ўтган эдик. Ҳамма ерда ўзлаштирилмаган катта-катта майдонлар, канал бўйларида ёйилиб ётган ботқоқликлар кўзга ташланарди. Бу ботқоқликлар экин майдонлари ва қишлоқларни қисиб қўйган эди. Безгак авж олганди. Ўлим туғилишдан тўрт баробар ошиб кетганди.

В. И. Лениннинг ўлка қиёфасини тубдан ўзгартириш тўғрисида кўрсатган ғамхўрлиги, 1918 йил 17 май куни Туркистонда суғориш ишлари учун 50 миллион сўм маблағ ажратиш тўғрисидаги тарихий Декретга имзо чекканлиги областимиз меҳнаткашлари хотирасида абадул-абад қолади. Бу маблағнинг асосий қисми Мирзачўлни ўзлаштириш учун мўлжалланган эди. Ҳарбий интервенция, очлик ва вайронгарчилик авж олган бир пайтда В. И. Ленин ва ёш Совет ҳокимияти ўлкани иқтисодий ривожлантириш учун, меҳнаткашларга ёрдам кўрсатиш учун маблағ топа олдилар.

Ленин Декрети бўйича Мирзачўлга мутахассислар юборилди. Кўп миқдорда моддий-техника воситалари ажратилди. Область меҳнаткашлари моддий аҳволини яхшилаш учун кўпгина ишлар қилинди. Ўзлаштирилган ва мелиоратив ҳолати яхшиланган ерларда совхозлар, қишлоқ меҳнатчиларининг артеллари тузилди. Айни вақтда янги-янги мактаблар, касалхоналар, кутубхоналар очилди. Мирзачўлга янгича турмуш ва янги ҳаёт тарзи кириб кела бошлади.

30-40-йилларда Мирзачўлда сув хўжалиги қурилиши соҳасида катта ишлар амалга оширилди. Боёвут массивини ўзлаштириш учун машина канали қазилди. Киров номли магистраль канал кенгайтирилди. 1940 йилга келиб, Мирзачўлда суғориладиган майдонлар 137 минг гектарга етди. Ўша йили 89 минг тонна пахта етиштирилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети 1956 йил 6 августда мамлакатда пахта етиштиришни кўпайтириш учун Ўзбекистон ССР ва Қозоғистон ССРдаги қўриқ ерларни суғориш ва ўзлаштириш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Шу тариқа Мирзачўлни ўзлаштиришнинг иккинчи босқичи бошланди. Бу иш бутун мамлакатнинг, барча республикаларнинг актив иштирокида амалга оширилди. Россия ва Украинадан, Белоруссиядан, бепоён она-Ватанимизнинг ҳамма қисмидан, Ўзбекистоннинг барча областларидан чўлқуварлар Мирзачўлга йўл олди. Минск ва Горький машинасозлари автомашиналар юборишди. Барнаул ва Челябинскдан тракторлар кела бошлади. Магнитогорск ва Қарағанда кўплаб металл юборди. Иркутск ишчилари ёғоч тахта етказиб беришди. Техника ва қурилиш материаллари етказиб беришда мамлакатимиздаги 104 та энг йирик саноат корхоналари иштирок этдилар.

Мирзачўлни ўзлаштириш соҳасидаги қаҳрамонона ишларда СССРдаги барча қардош халқларнинг улуғ ва бузилмас дўстлиги, уларнинг жипслиги, ўзаро ёрдами яққол намоён бўлди. 126 километр узунликдаги Саркисов номли Жанубий Мирзачўл канали қисқа муддатда қазилди. Бу беқиёс ишни замонавий техника билан қуролланган 250-300 киши бажарди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов канални очиш вақтида нутқ сўзлаб, шундай деган эди: «Агар Катта Фарғона канали Фарғона водийси қиёфасини таниб бўлмас даражада ўзгартирган бўлса, Жанубий Мирзачўл канали чўлнинг кенг адирларини ундан ҳам кўпроқ ўзгартириб юборади. Бу канал чўлга янги ҳаёт, янги турмуш, янги маданият олиб келади».

Бугун бу сўзлар рўёбга чиққанлигининг гувоҳимиз. Ўтган йиллар мобайнида областимиз территориясида, Мирзачўлни ўзлаштиришнинг ана шу янги зонасида 115 минг гектар янги ерлар ўзлаштирилди, бетон билан қопланган ёки лотоклардан иборат 2371 километр узунликдаги суғориш шохобчалари вужудга келтирилди.

Мирзачўлни ўзлаштириш замонавий асосда комплекс тарзда олиб борилмоқда. Янги ерларни ўзлаштириш билан бирга, уни ботқоқлик ва шўр босишидан сақлаш учун дренаж системалари вужудга келтирилмоқда. Шуни айтиш керакки, ёпиқ горизонтал ва тик дренаж очиш тажрибаси мамлакатимизда биринчи маротаба Мирзачўлда кенг миқёсда қўлланилди. Бу ерларни шўр босишидан сақлашдан ташқари ер ости сувлари сатҳини бир маромда сақлаш имконини беради. Шу йиллар мобайнида 483 қудуқ ва 6000 километрлик ёпиқ коллектор-дренаж тармоқлари вужудга келтирилди.

Айни вақтда янги йўллар қурилди. Янги ўзлаштирилган зонада Сирдарё — Жиззах темир йўл тармоғи ишга туширилди. Умуман, Мирзачўлда янги ерларни ўзлаштириш мақсадлари учун 1,7 миллиард сўм капитал маблағ сарфланди. Бунинг 700 миллион сўмидан зиёди областимиз территориясига тўғри келди. Янгиер ва Ширин шаҳарлари қад кўтарди. Ўнлаб шаҳар типидаги совхоз посёлкалари, бир қатор йирик саноат корхоналари қурилди.

Янги ерларни ўзлаштириш билан бир пайтда пахта, полиз маҳсулотлари, мева, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш анча кўпайтирилди. Янги посёлкалар боғ-роғлар билан қуршалди. Мўл ва арзон пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш эвазига Мирзачўлни ўзлаштиришга сарфланган барча маблағ 1975 йилдаёқ қопланди. Агар революциядан илгари бор-йўғи 5 минг тоннага яқин пахта етиштирилган бўлса, ўтган йили областимиз меҳнаткашлари она-Ватан хирмонларига 345 минг тонна «оқ олтин» уйдилар.

ПАХТАЧИЛИКДА фан-техника тараққиёти ютуқлари тобора кенг қўлланилмоқда. Ғўза қатор ораларига ишлов бериш ва ҳосилни йиғиб олишнинг техника даражаси ошмоқда, ерни икки ярусли плуглар билан ҳайдаш, гербицидлардан фойдаланиш, юмшоқ шланглар ёрдамида суғориш ишлари тобора кенг ўрин эгалламоқда. 1976 йили ҳосилнинг 74 проценти машиналар билан терилди. Ворошилов номли, «Фарғона», «Андижон», У. Юсупов номли, «Малик», «Правда» газетаси номли бир қатор совхозларда ҳосилнинг ҳаммаси машиналар билан териб олинмоқда. Ўтган йили Оқолтин районининг пахтакорлари ҳосилнинг 96 процентини «зангори кема»лар билан териб олдилар.

Омочлар ўрнини қудратли, замонавий техника эгаллади. Бу кам куч ва маблағ сарфлаган ҳолда кўпроқ, сифатлироқ маҳсулот етиштириш имконини бермоқда. Шуни таъкидлаш кифояки, техникадан кенг миқёсда самарали фойдаланиш туфайли пахтачиликда банд бўлган ҳар бир киши ҳисобига ўртача 5 гектар ер тўғри келаётир. Оқолтин, Ильич ва Ховос районларида бу кўрсаткич 10-12 гектарни ташкил этади. Ўтган беш йилликда бир центнер пахта етиштириш учун ўртача 24 киши-соати сарфланди. Айрим бригадаларда бир центнер пахта учун 8-10 киши-соати сарфланаётир. Деҳқон меҳнати техника асосида қурилиб, унинг жозиба кучи ошмоқда.

(Давоми иккинчи бетда).

Ҳамид ҒУЛОМ.
Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати.

СЎНМАС ЧИРОҚЛАР

Сирдарёни ўйласам
кўз олдимга чўл эмас,
Яшнаб турган бир бўстон
бўлар намоён;
Жоним яйрар куйласам,
дилимга тўлар ҳавас,
Ўқийман жўшқин достон,
ҳайқирар замон.
Сирдарёга йўл олсам,
завқим сиғмас кўнглимга,
Чунки унда йигитлар
Алпомишсифат,
Қизлар Барчиндай тамтам,
Демак, доим йўлимда
Мард замондошлар ҳамроҳ,
жасорат улфат!
Сирдарё кўпригидан
ўтдингизми,
тўхташ шарт:
«Чеҳра»нинг бир пиёла
кўк чойи тансиқ.
Боғларнинг кўклигидан
дилингизга баҳор қайд,
Чўлнинг гулистонлигин
этарак тасдиқ.
Сирдарё — бу, Сирдарё!
Куррамизда беқиёс
Мангулик қўшиғидай
инсонларга ардоқли.
Унда куй,
унда маъво,
Жангу жадал,
эҳтирос.
Доимо ҳаракатда,
шу туфайли мароқли.
Ҳай, ўтиб кетди ўтмиш,
Ёшимиз энди олтмиш.
Тарихга нисбат этсак,
навқиронлик бу.
Халқим муродга етмиш,
давримизга минг олқиш!
У туфайли, Мирзачўл
Бахтга нақ кўзгу.
Кўприкдан ўтган замон
Назира опамизнинг
Боғлари бошланади,
худди Фарғона,
Худ Саъдий ёзган бўстон,
балки, ундан кенг,
Ундан ҳам сўлим, зебо,
тенгсиз жонона.
Сирдарёнинг гаштини
астойдил чанқоқ билгай,
Унинг чучук зилоли
инсонга оби ҳаёт.
Мирзачўлнинг даштини
мард авлод обод қилган,
Унинг тоза нафаси
бағишлайди тоғ.
Авлодлар, барақалла!
Қўлингиз дард кўрмасин!
Бахтимиз шулки,
Ленин
меҳрига қондик.
Иш ҳам, куй ҳам баралла!
Улуғ қуёш шуъласин
Шайдолари, Инобат,
Тўлан,
Қувондиқ!
Лиммо-лим оққан дарё
нақ бизнинг тўкин ҳаёт,
Далаларнинг кенглиги
бағримиз каби.
Бу чексиз меҳригиё,
орзу қилар коинот,
Бу оила,
бу дўстлик —
жаҳон матлаби.
Сирдарё фарзандиман,
шеъримнинг ҳарфлари ҳам
Андоза олган пахтам —
ипак чаноқларидан.
Шу мард эл дилбандиман,
ҳаётим мудом кўркам
Ўзим қурган Фарҳод ГЭС
сўнмас чироқларидан!

МЕҲНАТ ЗАФАРЛАРИ

БУХОРО, 14 июль. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда Бухоро область қишлоқ хўжалиги ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Область партия комитетининг биринчи секретари А. Каримов Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига қабул қилинган мажбуриятлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида доклад қилди.

Доклад муҳокамасида қишлоқ хўжалиги илғорларидан — гектар бошига 60 центнердан ҳосил олиш учун курашаётган Ғиждувон районидаги «Гулистон» колхози комплекс механизациялашган бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Обида Ҳамроева, юбилей йилида гектар бошига 120 центнердан дон олиш мажбуриятини олган Свердлов районидаги Навоий номли колхоз комсомол-ёшлар маккажўхорикорлик бригадасининг раҳбари Чори Эгамов, Олот районидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг раиси Қилич Муродов, Томди районидаги Ленин номли совхоз директори Тоир Мирзабеков, Ленин орденли «Нарпай» совхози бўлимининг бошқарувчиси Иса Тоиров, Ромитан райони партия комитетининг биринчи секретари Я. Наврўзов қатнашдилар.

Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар КПСС Марказий Комитетининг 1977 йил май Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев СССР Олий Совети Президиумининг Раиси қилиб сайланганлиги, СССР янги Конституцияси лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси, Совет ҳокимиятининг шонли юбилейини байрам қилишга тайёргарлик дала ва фермалар меҳнаткашларининг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини ғоятда жўш урдириб юборганлиги тўғрисида гапирдилар. Областдаги кўпгина колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари пахта, маккажўхори ва бошқа экинлардан мўл ҳосил учун кураш олиб бормоқдалар. Гидроиншоот қурувчилар Қалқон ота, Касаба, Тўдакўл насос станцияларининг ва Шўркўл сув омборидан чиқадиган канални қисқа муддат ичида ишга тушириб юбордиларки, бу кўпгина районларнинг ерларини сувга сероб қилади.

Шофиркон районидаги И. Мўминов номли колхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Эргаш Жумаев бригадасининг тажрибаси кенгашда юқори баҳо олди. Бу ерда ҳамма резервлар ишга туширилган. Бригада аъзолари гектар бошига 60 центнердан пахта ҳосили олиш учун курашиб, ғўзаларни жуда яхши авж олдириб юборганлар.

Кенгашда ғўза парваришини янада кучайтириш, мавжуд камчиликларга тезроқ барҳам бериш зарурлиги айтиб ўтилди. Июль—август мўл ҳосил тўплаш учун курашда ҳал қилувчи ойлар бўлиб қолиши кераклиги таъкидланди. Пахтани машинада теришга тайёргарлик кўришга алоҳида эътибор берилди. Ўзбекистон, Краснодар ўлкаси, Чехословакия, Болгария, Венгрия маккажўхорикорларининг мусобақасига бухоролик деҳқонлар салмоқли ҳисса қўшишлари лозим.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Кенгаш қатнашчилари Бухоро областининг қишлоқ хўжалиги, саноат, қурилиш ва транспорти ҳамма меҳнаткашларига мурожаат қилиб, мусобақани янада авж олдиришга, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига бағишлаб зиммага олинган мажбуриятларни шараф билан бажаришга даъват этдилар.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

САБЗАВОТ-МЕВА МАҲСУЛОТЛАРИ ТАЙЁРЛАШ СУРЪАТЛАРИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Республика қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари бу йил мураккаб иқлим шароитларида сабзавот-полиз экинлари, картошка, мева ва узумдан мўл ҳосил етиштирмоқдалар.

Республикада сабзавот тайёрлаш плани йиллик планга нисбатан 12 июлга қадар 29,3 процент, картошка тайёрлаш плани 22,8 процент ва хўл мева тайёрлаш плани 57,4 процент бажарилди. Умумиттифоқ фондига сабзавот етказиб бериш плани 78 процент, хўл мева ва резавор етказиб бериш плани 40 процент бажарилди.

Бироқ айрим областлар, кўпгина районлар ва хўжаликлар сабзавот, мева тайёрлаш, уни савдо тармоқларига, умумиттифоқ фондига ва маҳсулотни қайта ишлайдиган корхоналарга етказиб бериш соҳасида орқада қолмоқдалар. Чунончи, Самарқанд областидаги колхоз ва совхозлар сабзавот маҳсулотлари тайёрлаш планини атиги 12,5 процент, Қашқадарё области 16,5 процент ва Сирдарё области 16,6 процент бажарди.

Андижон, Фарғона, Хоразм ва Қорақалпоғистон АССР хўжаликлари картошка қазиб олишга ҳали ҳам киришганлари йўқ. Ҳолбуки, Қашқадарё области картошка тайёрлаш планини 119 процент, Сурхондарё области 42 процент ва Тошкент области 33 процент бажариб қўйдилар.

Тошкент областининг ихтисослаштирилган Бўстонлиқ, Оҳангарон районларидаги колхоз ва совхозларда сабзавот, картошка ҳамда хўл мева тайёрлаш ишлари қониқарсиз олиб борилмоқда, бу ерда тайёрлаш плани атиги 20-25 процент бажарилган.

Гурлан, Шовот, Нукус, Бағдод, Риштон, Самарқанд, Булунғур, Жалақудуқ районларининг хўжаликлари сабзавот ва картошка тайёрлаш соҳасида айниқса орқада қолмоқдалар.

Бўстонлиқ районидаги «Қозоғистон ССРнинг 30 йиллиги» колхози сабзавот тайёрлаш планини 11 процент бажарди, Оҳангарон районидаги Жуков номли совхоз эса аслида сабзавот ва картошка топширишга киришгани йўқ.

Чиноз районидаги «Олмазор» (йиллик планни атиги 9,6 процент бажарган), Бўстонлиқ районидаги «Хўжакент» (йиллик планни 17,9 процент бажарган), Юқори Чирчиқ районидаги «Верхний Чирчик» (йиллик планни 17,5 процент бажарган) ихтисослаштирилган боғдорчилик совхозларининг мева топшириш соҳасидаги кўрсаткичлари паст.

Сабзавот-мева маҳсулотлари етиштирадиган колхоз ва совхозлар билан савдо-сотиқ ҳамда саноат корхоналари ўртасидаги бевосита алоқалар ҳали ҳам йўлга қўйилмаган. Олис районларда сабзавот-мева маҳсулотлари тайёрлаш ва уларни ташиш ишлари суст ташкил қилинган. Айрим хўжаликларга ҳали ҳам бир нечталаб тайёрлаш ташкилотлари бириктиб қўйилган.

Маҳсулотларнинг мўл-кўл бўлишига қарамай, республика Савдо министрлиги сабзавот-мева маҳсулотлари сотувчи тармоқларни ривожлантиришга етарли эътибор бермаяпти, шундай маҳсулотларни сотадиган махсус магазинлар ҳали кам. Сотилаётган маҳсулотнинг сифати тўғрисида, бу маҳсулотнинг кўринишини яхшилаш ҳақида тузук ғамхўрлик қилинмаётир.

Сабзавот-мева маҳсулотлари тайёрлаш суръатларини кучайтириш учун область, район партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари ҳамда тайёрлаш органлари юқори сифатли сабзавот, картошка ва меваларни йиғиб-териб олиб, топширишни кўпайтиришлари, ана шу жуда қимматли истеъмол маҳсулотларини тўхтовсиз қабул қилиб олиш, реализация қилиш, саноатда қайта ишлаш ҳамда умумиттифоқ фондига етказиб беришни таъминлашлари зарур.

Суратда: Гулистон шаҳри марказининг кўриниши.

А. Тўраев фотоси.

ОКТЯБРНИНГ МУЗАФФАР БАЙРОҒИ ОСТИДА

Революциядан олдин Мирзачўлда атиги битта пахта тозалаш заводи бўлиб, у йилига 5-10 минг тонна атрофида маҳсулот ишлаб чиқарарди. Ҳозир Сирдарё областида 42 та саноат корхонаси бор. Уларда 285 хил маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Қўриқ, область саноатчилари йилига 332 миллион сўмга яқин маҳсулот ишлаб чиқаришга эришмоқдалар.

* * *

Шу кунга қадар Мирзачўл ерларида 6 минг километрдан ортиқ ёпиқ дренаж, 3 минг километрдан ортиқ зовурлар барпо этилди, 586 километр узунликда каналлар қазилди. Агар ана шу суғориш ва мелиорация тармоқларини бир-бирига уласа, у Гулистон — Тошкент — Москва — Владивосток оралиғидаги масофадан ҳам ошиб кетган бўлар эди.

* * *

Революцияга қадар Мирзачўлдаги суғориладиган ерлар жами 36 минг гектардан иборат бўлиб, шундан 18 минг гектаридагина пахта етиштирилар эди. Пахта ҳосилдорлиги аранг 7-8 центнерни, ялпи ҳосил эса йилига 5 минг тоннани ташкил қилар эди. Ҳозир Сирдарё области 140 минг гектардан ортиқ ерда пахта етиштирмоқда. Ўтган йили область меҳнаткашлари она-Ватанга 345 минг тонна «оқ олтин» армуғон этдилар.

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ ЭКОНОМИКАСИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ

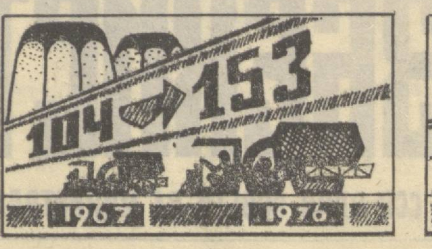

Областда пахта етиштиришнинг ўсиши (1966 йилга нисбатан процент ҳисобида).

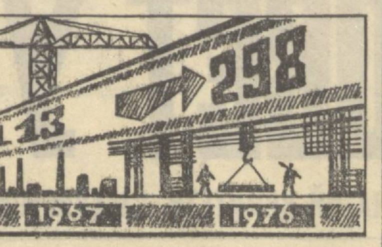

Область саноатида меҳнат унумдорлигининг ўсиши (1966 йилга нисбатан процент ҳисобида).

ҚАЛБ ДАЪВАТИ

Меҳнат қилиш ҳуқуқи — Улуғ Октябрнинг буюк меваларидан бири. У СССРнинг янги Конституцияси лойиҳасида яна бир бор аниқ таъкидлаб ўтилди. Лойиҳанинг 60-моддасида ижтимоий фойдали меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомига қатъий риоя қилиш ҳар бир Совет гражданининг бурчи ва шарафли иши эканлиги қайд этилган бўлса, 13-моддада бундай меҳнат натижалари кишининг жамиятдаги мавқеини белгилайди, дейилган.

Бизнинг Сирдарё ГРЭСи қурилишида ҳам илғор бунёдкорларимиз фаолиятида меҳнат чиндан ҳам биринчи ҳаётий эҳтиёжга айланиб боряпти. Ишчилар меҳнатга юксак онглилик ва масъулият билан ёндашмоқдалар.

Конституциямиз лойиҳасида ҳар бир ишчи ҳафтаси 41 соат деб белгиланган. Бироқ, очиғини айтиш керакки, баъзи ҳолларда бу вақтни бир оз кўпайтириш зарурияти туғилиб қолади. Совет кишилари халқ хўжалигининг юксак тараққиёти ва турмуш фаровонлиги йўлида бу кўпайишни ўз хоҳиш истаклари билан талаб қиладилар. (Мен бу ўринда ой ёки квартал охирида «штурм»чиликка йўл қўяётган шахсларни назарда тутаётганим йўқ). Негаки, мавжуд шароитга кўра шундай вазиятнинг ўзи туғилиши тамомила табиийдир. Масалан, бизнинг ГРЭСимиз қурилиши ёзнинг ўта иссиқ, куз, қиш ва баҳорнинг мўътадил кунларида ҳам давом этади. Мен йиллик иш соатларини фаслларнинг ҳаво ҳароратига қараб тақсимлаб чиқиш, мақсадга мувофиқ бўлармиди, деган ўйдаман. Жумладан, жазирама ёз кунлари иш соатларини бир оз қисқартириб, мўътадил ҳароратли кунларда эса уни кўпайтириш ишга унум киритарди. Жамият ва шахс манфаати ҳам шунда бир-бирига мос тушарди. Меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи касаба союз ташкилотларимиз бу ҳақда ўйлаб кўрсалар, деган умиддаман.

Аммо бунда ишчиларнинг Конституцияда белгилаб қўйилган дам олиш ҳуқуқи қатъий сақланиши зарур, албатта. 41-моддада таърифланганидек, ишчилар ва хизматчиларнинг 41 соатлик иш ҳафтасида ишлаб чиқариш қувватларининг объектив сабабларига кўра зиёдроқ ишлаганлиги давлат ва касаба союзлари назарида турищи лозим.

Виктор КИСЛЕР,
«СирдарьяГРЭСстрой» қурилиш бошқармаси монтажчилар бригадаси бошлиғи.

ДОҲИЙ НИГОҲИ ТУШГАН ДИЁР

(Боши биринчи бетда).

Совет ҳокимияти йилларида областимизда саноат кенг ривож топди. Ҳозир 39 йирик саноат корхонаси ишлаб турибди. Ўрта Осиёда энергетика байроқдори бўлиб қолган Сирдарё ГРЭСининг қуввати 1,5 миллион киловатт-соатга етказилди. Ремонт-механика заводи, тикувчилик фабрикаси ва уйсозлик комбинати Гулистон саноатининг флагманига айланди. Сирдарё шаҳрида «Ташсельмаш» заводининг филиали, қурилиш материаллари комбинати, Янгиерда сопол-дренаж қувурлари заводи ишлаб турибди.

Революциядан илгари Мирзачўлда бор-йўғи биргина пахта тозалаш заводи бўлган. 1976 йили эса областимиз саноат корхоналари 331,4 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Совет ҳокимияти йилларида меҳнаткашлар ҳаётида чуқур социал-иқтисодий ўзгаришлар рўй берди. Қақроқ чўлларда обод посёлкалар, шаҳарлар қад кўтарди. Янги ўзлаштирилган зонада қурилган ҳар бир уйни иситиш, водопровод суви билан таъминлаш, канализация тармоқларига улаш масалалари комплекс ҳал қилинган. Клублар, мактаблар, касалхоналар, болалар боғчалари, кутубхоналар ва савдо марказлари бу посёлкаларнинг яхлит манзарасини ташкил этади. Область ёппасига электрлаштирилганига етти йилдан ошди. Хонадонларнинг 76 проценти газлаштирилди. Фақат сўнгги йигирма йилдагина 1,1 миллион квадрат-метр турар-жой қурилди.

Илгари ўзлаштирилган зонада ҳам турар-жой ва маданий-маиший қурилиш кўлами кенг тус олдирилган. Тупроқ уйли қишлоқлар ўрнида шаҳар типидаги посёлкалар қурилмоқда. Тўққизинчи беш йилликдагина юздан ортиқ кичик-кичик хутор ва қишлоқлар тугатилиб, аҳоли колхоз ва совхоз марказларида қурилган обод, барча коммунал-маиший қулайликларга эга посёлкаларга кўчирилди. Ҳозирги пайтда барча хўжаликларда қурилишнинг бош планига амал қилинмоқда.

Ишлаб чиқилган ва тасдиқланган планга кўра 2000 йилгача областимизда 356 майда қишлоқ ва кичик посёлкалар тугатилади. Бу жиҳатдан Сирдарё районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Ленинград» колхози тажрибаси ибратлидир. Колхоз қурилишининг бош плани 1986 йилгача мўлжаллаб ишлаб чиқилган. Хўжаликда барча шароитларга эга бўлган бир-икки қаватли коттежлар қурилиши авж олдириб юборилди. 960 уй 56 кварталга жойлаштирилади. Шунингдек, маъмурий бино, стадион, кино-концерт зали, савдо маркази, маиший комбинат, болалар боғчалари, ветеранлар уйи касалхона комплекси ва бошқа бинолар қурилиши кўзда тутилган. 24 гектар майдонда теплица қурилмоқда.

Экономиканинг юксалиши, меҳнаткашлар моддий фаровонлигининг ошиши, улар турмушининг маиший шароитлари яхшиланаётганлиги туфайли Совет ҳокимияти йилларида областимизда маданият, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш соҳалари ҳам ривож топди. Революциядан илгари бирорта ҳам клуб, муассаса ёки кутубхона йўқ эди. Ҳозирги кунда 172 клуб аҳоли хизматида. 704 бадиий ҳаваскорлик коллективига 15 минг киши жалб этилган. Областимиздаги 216 кутубхонанинг китоб фонди 1,5 миллллион нусхадан ошиб кетди.

Маълумки, ҳар бир халқ маданиятининг нечоғли юксалганлиги аҳолининг умумтаълим даражаси билан белгиланади. Бугунги кунда областимиз халқ хўжалиги, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ва маданият муассасаларида 30 мингдан зиёд мутахассис хизмат қилмоқда. Ҳар 20 кишининг бири махсус маълумотга эга. 256 умумтаълим мактабида 105 мингдан зиёд ўқувчи таълим олмоқда. Икки олий ўқув юрти, 16 техникум ва ҳунар-техника билим юртларида 10 мингга яқин мутахассис ва юксак малакали ишчилар тайёрланаётир.

Бугун биз Ленин партияси тарбиялаган ажойиб замондошларимиз билан ҳақли равишда фахрланмоқдамиз. Замонамизнинг бу фарҳодлари фидокорона меҳнат билан Мирзачўлни гуллаган ўлкага айлантирдилар. Ана шу кишилар бизнинг асосий бойлигимиз, олтин фондимиз. Мирзачўлни ўзлаштириш ишига А. Саркисов, Н. Ҳамроев, Е. Озерский, Н. Маҳмудов, Е. Тасанбоев, Қ. Аҳмедов, А. Боймиров, В. Духовний ва бошқа кўпгина йирик мутахассислар, партия ва совет ходимлари катта ҳисса қўшдилар. Мирзачўлда ажойиб партия ташкилотчилари, талантли хўжалик раҳбарлари етишиб чиқди. Улар экономикани ривожлантиришда, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда куч-ғайратларини аямай сарфламоқдалар. Қ. Синдоров, С. Сиддиқов, М. Красильников, Т. Латипов, Ж. Кўчиев, Д. Маманов, С. Огахонов ўртоқлар шулар жумласидандир.

«Правда» газетаси номли совхоз пахтачилик бригадаси бошлиғи Тоғай Идиқулов, «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхозининг бригада бошлиғи Мухтор Холматов, 1-«Боёвут» совхозининг бригадири Шарофат Бозорова, «Фарҳод» совхозининг бузоқ боқувчиси Аграфина Сергеева, «Малик» совхозининг бригадири Николай Комаров ўртоқлар Мирзачўлда пахта етиштириш, чорва маҳсулотларини кўпайтириш учун курашнинг олдинги сафида бормоқдалар. Мирзачўлни ўзлаштириш ва қишлоқ хўжалик экинларидан юқори ҳосил етиштириш йўлидаги муваффақиятлари учун 30 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони юксак унвонига сазовор бўлди.

Чўл уни ўзлаштириш учун келган кўпгина кишиларнинг иккинчи ватани бўлиб қолди. Бу ерда қардошлик оиласининг ҳар бир аъзоси ўз иштиёқи ва лаёқатига кўра меҳнат қилмоқда. Коммунистик мўл-кўлчилик ишига ҳисса қўшмоқда. Областимизда 70 дан зиёд миллат ва элатларнинг вакиллари бир оила фарзандларидек жипслашиб, КПСС XXV съезди қарорларини амалга ошириш учун курашмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг 1977 йил май Пленумида ўртоқ Л. И. Брежнев таъкидлаганидек, совет кишиларининг бахт-саодати жонажон Коммунистик партиямиз бутун сиёсатининг асосий мақсадидир. Кишилар тўғрисида ғамхўрлик бизнинг мамлакатимизда қонунлар билан мустаҳкамланган. СССР Конституциясининг лойиҳаси ана шу ғамхўрликнинг ёрқин намунасидир. Лойиҳада совет гражданларининг ҳуқуқлари, гражданлик эркинликлари ва шахс дахлсизлиги ўз ифодасини топган. Областимиз меҳнаткашлари Конституция лойиҳасини муҳокама қилиш вақтида гражданларнинг бурчлари баён қилинган моддаларни айниқса синчиклаб қараб чиқмоқдалар, бир қатор мулоҳазалар билдириб, таклифлар киритмоқдалар. Чунончи, халқ бойлигини муқаддас билиб, уни кўпайтириш ва тежаб-тергаб сарфлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш совет кишиларининг муҳим бурчи эканлигини таъкидламоқдалар. Дарҳақиқат, коммунистик қурилиш беқиёс кенг кўлам касб этган ҳозирги пайтда ҳар бир килограмм металл ва цементни, ҳар бир киловатт-соат электр энергиясини тежаб-тергаб сарфлаш ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг муҳим гаровига айланмоқда. Партия йиғилишлари, ишчи коллективлари митингларида бу фикр қизил ип бўлиб ўтаётир.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллик шонли юбилейи яқинлашмоқда. Областимиз меҳнаткашлари бу байрамни меҳнатда янги муваффақиятлар билан кутиб олишга аҳд қилишган. Юбилей йилида чўлқуварлар 7 минг гектарга яқин янги ер ўзлаштириш, пахтакорлар эса 360 минг тонна «оқ олтин» етиштириб, унинг 280 минг тоннасини машиналар билан териб олиш мажбуриятини қабул қилдилар. Ғаллакорлар 130 минг тонна дон, шу жумладан 75 минг тонна маккажўхори дони етиштиришни мақсад қилиб қўйдилар.

Саноат ходимлари маҳсулот реализация қилиш йиллик планини 18 декабрда, бинокорлар қурилиш-монтаж ишлари планини 25 декабрда бажариш учун мусобақани авж олдириб юбордилар. Сирдарё ГРЭСи қурувчилари меҳнатни яхши ташкил этиш, техникадан тўла фойдаланиш эвазига бу йил аввалги йиллардагидек бир эмас, балки ҳар бири 300 минг киловатт-соат қувватга эга бўлган икки блокни монтаж қилиб, ишга тушириш учун курашмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллиги тўғрисида»ги қарори область меҳнаткашларининг куч-ғайрати ва ташаббускорлигини янада ошириб юборди. Республика саноатининг 14 илғори ва қурилишнинг 15 илғори ташаббусини қўллаб-қувватлаб, областимиз меҳнаткашлари Улуғ Октябрь байрами кунигача тўрт йиллик планни ва ўнинчи беш йилликда икки беш йиллик планни бажариш юзасидан оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилмоқдалар.

Областимиз меҳнаткашлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини юксак социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариб, муносиб кутиб олиш учун курашмоқдалар. Партия ташкилотлари коммунистлар иродаси билан гулистонга айланган Мирзачўлни коммунистик мўл-кўлчилик ўлкасига, моддий фаровонлик ўлкасига, аҳоли ёппасига камолотга эришган ўлкага айлантириш учун сабот-матонат билан иш олиб бораверадилар.

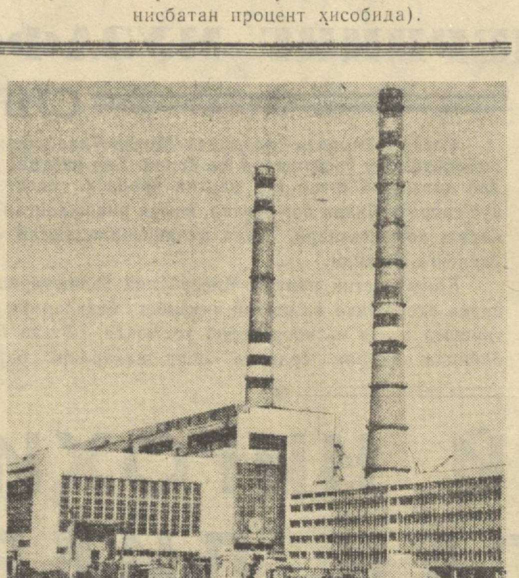

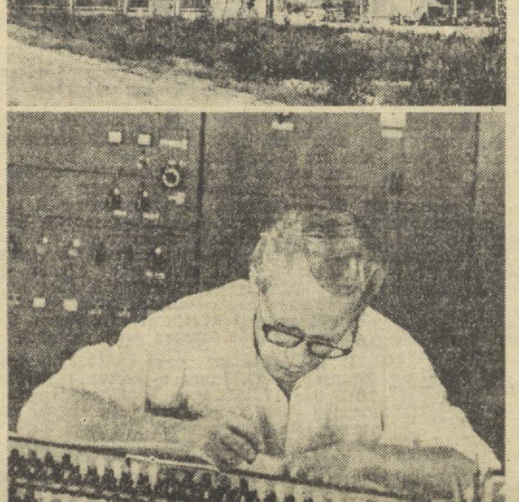

Сирдарё ГРЭСида бешта блок ишга туширилиши республика энергетикасини ривожлантиришда муҳим омилга айланди. Эндиликда бу ерда олтинчи ва еттинчи энергия блокларини ишга тушириш учун мусобақа авж олиб кетди. Суратларда: юқорида — Сирдарё ГРЭСининг кўриниши; Пастда — Марказий бошқариш пультида — цех бошлиғининг ёрдамчиси А. Стенин.

А. Тўраев фотолари.

БИЗНИНГ ЭЪТИҚОД

«Совет Ўзбекистони» анкетаси саволларига Сирдарё область Сирдарё районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Ленинград» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Қўзибоқар СИНДОРОВ** жавоб беради:

1. Октябрь инқилоби янги дунё тарихини бошлаб берганлиги шак-шубҳасиздир. Октябрнинг 60 йили ичида ҳаётингизда юз берган унутилмас уч воқеани сўзлаб берсангиз!

2. Сиз совет кишисининг қайси фазилатларини, унинг фаолиятидаги қайси хусусиятларни алоҳида мамнуният билан қайд этасиз ва қайси иллатлардан қутулишимиз керак, деб ўйлайсиз!

3. Октябрь меваси бўлган совет турмуш тарзининг барқарор куч-қудратини сиз қандай изоҳлайсиз!

Совет турмуш тарзи

1. **Октябрнинг буюк мўъжизаси ҳақида сўз очишдан** олдин бир мисол келтираман. Менинг ота-онам тоғлар орасидаги Сафарота қишлоғи билан Фориш ўртасидаги йўл ва яйловдан нарини кўришмаган. Чорвадор бўлишган. Менга ҳам исм танлаганда «қўзи боқиб юрсин» деб ният қилишган экан. Сафарота яйловларида қўй ҳам, қўзи ҳам боқдим, кейин элимиз билан чўл қувгани Мирзачўлга отландик. Эндиликда қисқа давр ичида юз берган оламшумул воқеалар ва ўзгаришларни кўз олдимга келтирсам гўё Октябрь мўъжизаларига рўбарў келгандек бўламан.

Инсоннинг ҳаётида турли-туман воқеалар жуда кўп бўлиши табиий. Бироқ шундай саналар борки, унинг ҳар бир дақиқаси, ҳар бир ҳаяжони юрагингда абадулабад яшайди.

1945 йил. 9 май. Ўша куни Берлинда совет танклари ва замбаракларидан кўкка отилган тинчлик салютлари ҳамон қулоғим остида жаранглаб тургандай. Ўша куни бизнинг 19-алоҳида танк бригадамиз Берлиннинг марказий кўчаларида ғалабанинг дастлабки дақиқаларини зўр ҳушёрлик билан қўриқлаб турарди. Бу танк бригадаси биринчи ва иккинчи Украина фронтларининг қўшма ҳаракатида бўлиб, гоҳ бу фронтда, гоҳ у фронтда юз берган энг оғир вазиятда йўл очувчи бўлиб хизмат қиларди. Мен ана шу танк бригадасида разведкачи эдим. Рота командири капитан Липченко, штаб бошлиғи майор Пархаев, бригада командири полковник Земляков (кейинчалик генерал-майор ва Совет Иттифоқи Қаҳрамони) берган жанговар топшириқлар доимо ёдимда. **Бригаданинг жанговар Қизил байроғи менга ишониб топширилганлиги билан умрбод фахрланаман. Мен бу байроқни қарийб тўрт йил кўксимда, гимнастёрканинг остида сақладим. Уч марта оғир яраланган чоғимда ҳам ўзимдан аввал байроқнинг тақдирини ўйладим. Буюк ғалаба куни Рейхстаг остонасида уни бригада командири Земляков қўлига топширдим.**

Ҳаётимда унутилмас иккинчи воқеа ҳақида ўйлайдиган бўлсам, **1948 йилнинг 14 мартини кўз ўнгимга келтираман. Ўша куни ҳозирги «Ленинград» колхози ўрнидаги собиқ Сталин номли колхозга раисликка сайландим.** Мен ўша кунни мансаб курсисига ўтирган сана сифатида эмас, балки камқувват ночор аҳволдаги коллектив хўжаликка бутун ҳаётим ва тақдирим билан боғланиб қолган кун сифатида эслайман. Колхоз ўша йилларда 120 гектар майдондан 6 центнердан, йилига ўртача 70-72 тонна атрофида пахта олар эди. Биз уни эшак ва от араваларда пахта пунктларига етказар эдик. Бироқ, йиғим-терим қишнинг аёз ва қаҳратон кунларигача чўзилиб борар, биргина пахтачилик эмас, колхознинг барча соҳалари ҳам оғир қўл кучи ҳисобига яшарди.

Мен шу хўжаликнинг раиси сифатидагина эмас, элнинг оддий вакили сифатида шуни ифтихор билан айтаманки, эндиликда хўжалигимиз йилига 6 миллион сўмга етказиб даромад олади. Биргина шу йилнинг ўзида 7 минг тонна пахта, 1300 тонна сут, 18 тонна пилла, 260 тонна гўшт, 750 тонна қовун-тарвуз, 650 тонна сабзавот, 500 тонна мева ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беради. Йилига колхознинг қурилиш фондига 3 миллион сўмга яқин маблағ ажратилмоқда. Ўнинчи беш йилликда колхозимиз қарийб 18 миллион сўмлик қурилиш ва ободончилик ишларини амалга оширишни мўлжаллаган. Колхознинг марказий посёлкасида 44 миллион сўмга шаҳар типида мингга яқин уй-жой қуришни мўлжаллаганмиз. Улардан дастлабки объектлар қуриб фойдаланишга топширилди. Ҳозир 21 хўжалик колхоз шаҳарчасида қурилган янги уйларда истиқомат қилишяпти. Шу йилнинг август ойига қадар яна 35 хўжалик янги уйларга кўчиб киради. Бу уйларнинг деворлари пишган ғишт, поли дуб паркетли, сирти оппоқ мармар кукуни билан сувалган, ёнида гаражи ва яна 50-60 квадрат метрлик пиллахонаси бор. Ҳар бир янги уй замонавий мебеллар билан жиҳозланган ҳолда фойдаланишга топширилмоқда. Бундан 50-60 йил бурун колхозчи мана шундай уйларда, шундай шароитда, шундай фаровон

турмуш кечиради десалар афсонага ўхшарди!

Чорвадор оилада туғилсам-да, менга бир умр ота-онам ният қилган қўзи боқишлик насиб қилмади. Бундан 40 йил муқаддам Сафаротадан кўчган овулдошларимиз Сирдарёнинг чап соҳилида қўнишди. Шу ерда тузилган дастлабки колхозда чигит экдим. Пахта ўстирдим. Бутун тақдирим билан қишлоқ хўжалигига боғландим. Камтарин меҳнатларим эвазига партия ва ҳукуматимизнинг юксак мукофотларига сазовор бўлдим. Тўрт Ленин ордени ва Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган шарафли унвонни меҳнаткаш элимнинг пешана терига берилган юксак баҳо деб қабул қилдим. Шулар орасида яна бир мукофот борки, мен уни энг юксак унвонлар қаторида қадрлайман ва шунга муяссар этган элимга ҳар чоқ ташаккур билдираман. **1961 йилнинг апрель ойида менга республикада хизмат кўрсатган пахтакор деган унвон берилди. Ота-онам менинг пахтакор бўлишимни тасаввур ҳам қилиб кўришмаганди. Лекин тақдиримдан нолимайман. Партия ва давлатимизга минг марта ташаккур. Унинг йўли ва кўмагида оддий бир чорвадорнинг фарзанди шундай ҳурмат ва даражага муяссар бўлдим.**

2. Агар мендан «кишилардаги қайси бир фазилатни алоҳида маъқул кўрасиз?» деб сўрасалар, мен ҳеч бир иккиланмасдан журъат, дадиллик, оловдек чақнаган интилиш деб жавоб берган бўлардим.

Ҳаётни силлиқ ва равон йўлдан иборат деб ўйлаган кишилар хато қилади. Менга қолса, ерга қараган, тепса-тебранмас, «мулойимхунук» кишилардан кўра шоир айтганидек кўзларидан олов чақнаган, дадил ва журъатли кишиларнинг келажаги кўпроқ умидвор деб айтгим келади!

Колхозимиз қучоғида вояга етиб, камол топган ўнлаб кишиларнинг ҳаёти ҳам шуни тасдиқлайди. Бутуниттифоқ Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Омонкелди Исаев, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Мавлуда Шералиева, Жумахон Жузбоев, Маҳмуд Жаҳонгиров, Амир Синдоров, Турғун Қорабоев, Холмурод Боймуродов, Ҳайдар Ҳазратқулов, Карим Ғозиев ва бошқа ўнлаб ёшларнинг бугунги парвози шубҳасиз, дадиллик ва журъатнинг келажаги умидвор эканлигидан далолат беради.

3. Бу саволга жавоб излаганда ўртоқ Л. И. Брежневнинг партиямиз XXV съезди минбаридан айтган ушбу сўзлари беихтиёр ёдга тушади: **«Ниҳоят, ўтган 60 йилнинг энг муҳим якуни, у ҳам бўлса — совет кишисидир».** Дарҳақиқат, совет кишиси бўлиб, ёнимизда совет гражданлиги паспортини сақлаганимиз — буюк бахтимиз нишонасидир. Совет кишиларининг қалбини бахтиёр этган энг олий туйғу — дўстлик ва қардошликдир. Бу муқаддас туйғу бизни бир-биримизга янада яқин ва меҳрибон, қудратли ва енгилмас қилди.

СССР халқларининг Октябрь туфайли туғилган, Ленин партияси ардоқлаб, вояга етказган меҳнатда ва жангларда узилмас ва бузилмас қардошлик иплари билан мустаҳкамланган буюк дўстлиги мангудир. Бизнинг дўстлигимиз гранитдек мустаҳкам, булоқ сувидек мусаффо, қуёшдек қайноқ ва пахтамиздек беғубордир. Биз уни кўзимизнинг қорачиғидек асраймиз ва ардоқлаймиз. Бизнинг эътиқодимиз ана шундай!

БУНЁДКОРЛИК ЙИЛНОМАСИ

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

Тарих фани Коммунистик партиянинг қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш ва суғоришдаги ролини тадқиқ этишга бағишланган кўплаб илмий асарларга эга. Булар орасида Ўзбекистонда Мирзачўлни ўзлаштиришнинг айрим даврларига бағишланганлари ҳам бор. Лекин бу масала шунчалик актуалки, мазкур мавзуда Ўзбекистоннинг чор Россиясига қўшиб олинганидан то ҳозирги давргача бўлган воқеалар тўғрисида йирик асар яратиш аллақачон пишиб етилган эди.

«Ўзбекистон» нашриёти томонидан 1976 йилда нашр қилинган, авторлар коллективи томонидан ёзилган «Мирзачўлнинг бўйсундирилиши»[1] («Покорение Голодной степи») монографияси тарихий адабиётдаги бу бўшлиқни тўлдиришга хизмат қилиши мумкин.

Асарда Мирзачўлни ўзлаштириш ва суғоришнинг қарийб юз йиллик тарихи тўғрисида сўз юритилади. Монография кириш ва олти бобдан иборат бўлиб, уларда Мирзачўлнинг Улуғ Октябрь социалистик революциясигача, капитализмдан социализмга ўтиш, социалистик ривожланиш даврларидаги аҳволига алоҳида эътибор қилинган. Асарда Мирзачўлга юришнинг янги босқичи, партиянинг 1963 — 1975 йилларда Мирзачўлни ўзлаштириш учун кўрган тадбирлари, Мирзачўлни ўзлаштириш истиқболлари ва аҳамиятига катта ўрин берилган.

Муаллифларнинг мазкур монографияни тайёрлаш учун КПСС ва Совет ҳукуматининг, Ўзбекистон партия ва совет органларининг кўплаб ҳужжатларидан фойдаланганликлари кўриниб турибди. Москва, Ленинград, Тошкент ва Мирзачўлдаги қатор районларнинг партия ва давлат архивлари материаллари, шунингдек, марказий ва маҳаллий матбуот чиқишларидан фойдаланилган.

Асарда Туркистонда суғориш ишларини олиб бориш учун 50 миллион сўм ажратиш ҳақида В. И. Ленин томонидан 1918 йили имзоланган тарихий Декретнинг аҳамиятини чуқур тадқиқ этишга ҳаракат қилинган. Ушбу ленинча декрет ҳозирда ҳам дастуруламал ҳужжат сифатидаги кучини йўқотмаган. Муаллифлар боб-ма-боб қўриқ ерларда «Малик», «Пахтаорол» сингари дастлабки совхозларнинг тузилишини, мелиоратив тадқиқотларнинг олиб борилишини, янги ирригация проблемаларининг ҳал қилинишини бой фактли материаллар асосида ҳикоя қилиб берадилар.

Муаллифлар тўғри таъкидлаганларидек, Мирзачўлни ўзлаштириш тарихида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1956 йил 6 августдаги «Пахта етиштиришни кўпайтириш учун Ўзбекистон ССР ва Қозоғистон ССРдаги Мирзачўл қўриқ ерларини суғориш ва ўзлаштириш тўғрисида»ги қарори янги — учинчи босқични бошлаб берди. Унинг маъноси шуки, мамлакатимиздаги сув хўжалиги қурилиши практикасида биринчи марта ирригация-мелиорация ишлари комплекс, юксак индустрлашган усуллар билан олиб борилишидир. Муаллифларнинг муваффақиятлари шундаки, улар Мирзачўлни ўзлаштиришнинг янги босқичида амалга оширилган ишлар сарфланган капитал маблағларнинг юксак иқтисодий самарадорлигини, ерларнинг фойдаланишга тез топширишни таъминланганлигини конкрет мисолларда кўрсатиб, уларнинг характерини чуқур таҳлил этганлар.

Мирзачўлни ўзлаштириш ва ривожлантиришда 1963 йилдан кейинги давр алоҳида ўрин тутади. Монография муаллифлари бу даврни ҳақли суратда «Кенг фронт бўйлаб ҳужум даври», деб аниқ белгилаганлар. Улар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мирзачўлни ўзлаштириш ва суғоришга раҳбарлик ролини изчиллик билан очганлар. Дарҳақиқат, республика партия ташкилоти партия съездлари, КПСС Марказий Комитети ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумлари қарорларига амал қилиб, давлат планларининг бажарилишини, тикланаётган объектларни комплекс қуриш ва ерларни ўз вақтида фойдаланишга топширишни таъминлашга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқдилар ва амалга оширдилар.

Мирзачўлни ўзлаштиришнинг чуқур ўйланган, илмий асосланган программаси муваффақиятли суратда ҳаётга татбиқ этилаётгани ҳақидаги фикр китобнинг барча саҳифаларидан қизил ип бўлиб ўтган. Биз бу китобдан тарқоқ сув хўжалиги қурилишидан ягона, комплекс ўзлаштиришгача узоқ ва айни вақтда анча мураккаб йўл босиб ўтилганини билиб оламиз. Эндиликда бутун социалистик мамлакатимиз фахрланиб тилга олаётган Мирзачўл Ленин партияси иродаси, халқ хоҳиши билан гуллаб-яшнаётган ўлкага айланди.

«Мирзачўлнинг бўйсундирилиши» китоби катта қизиқиш билан ўқилади, ҳамда совет халқининг коммунизм моддий-техника базасини яратиш учун олиб бораётган кураши солномасидаги ёрқин саҳифалардан бири ҳақида тўлиқ маълумот беради. Авторлар ҳақ: асрлар ўтар ва бизнинг авлодларимиз партия раҳбарлигида мамлакатимизда коммунизм қуришдаги ҳар қандай вазифани бажаришга қодир бўлган Мирзачўлнинг биринчи ўзлаштирувчилари номини ҳурмат билан эсга оладилар.

О. СОДИҚОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.
Х. ТОИРОВ,
доцент.

1. «Покорение Голодной степи». Авторлар коллективи. «Халқлар дўстлиги» орденли «Ўзбекистон» нашриёти. Тошкент 1976 йил.

МУАММОЛАР ВА МУҲОКАМАЛАР

АЪЛО СИФАТЛИ ПАХТА

Тўқимачилардан ингичка толали пахтадан олинадиган хом ашё керакми, деб сўралса, улар ҳайрон қолишади: бу қанақаси бўлди, магазинларда батис, маркизет, зефир, бошқа нафис газламалар камдан-кам учрайди-ку. Нега шунақа? Жавоби битта — пахтанинг қимматли навларидан олинадиган тола етишмайди.

Дарҳақиқат, бу хом ашёга бўлган эҳтиёжлар атиги 60-65 процент қондирилмоқда. «1976 — 1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг Асосий йўналишлари»да Ўрта Осиё республикаларининг қишлоқ хўжалик ходимлари олдига бундай вазифалар қўйилди: «Пахтанинг ингичка толали навлари экиладиган майдонлар кенгайтирилсин ва ҳосилдорлиги оширилсин. Пахта-беда алмашлаб экишни ўзлаштириш ниҳоясига етказилсин, юқори сифатли тола олинадиган пахтанинг касалликларга чидамли, серҳосил навларини деҳқончиликка жорий этиш тадбирлари амалга оширилсин».

Экин майдонларини нечоғли кенгайтириш мумкин? Чамаси, бу ўринда халқ хўжалигининг эҳтиёжларидан келиб чиқиш керак. Бу эҳтиёжлар эса катта ва мутгасил ўсиб бормоқда. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига кўра, ҳар йили 1700-1800 минг тонна ингичка толали пахта етиштирилиши лозим. Ўтган йили Ўзбекистон пахтакорлари 241 минг тонна қимматли хом ашё тайёрладилар. Шунингдек, Тожикистонда, Туркманистонда ҳам «оқ олтин» етиштириш кўпайди. Шунга қарамай, эҳтиёж ҳали ҳам таклифдан ўзиб кетмоқда.

Пахта етиштиришнинг суст ошаётганлиги сабабларидан бири ингичка толали навларни етиштириш ва йиғиб-териб олиш, ўрта толалиларга нисбатан бирмунча мураккаб эканлигидадир. Масалан, Ўзбекистонда ўрта ҳисобда ингичка толали пахтани йиғиб-териб олишга сарфланадиган меҳнат 20-25 процент кўпроқ ва ҳосилдорлиги эса бир ярим-икки центнер оздир. Аммо бу нав пахтанинг харид нархи одатдаги навларга нисбатан баландлиги ҳисобга олинадиган бўлса, ҳосилнинг бир мунча пастлиги ва ишлаб чиқаришга кетадиган сарф-харажатнинг кўпроқ бўлиши ўзини қоплайди. Термиз районидаги «Қизил юлдуз» колхозида ҳар гектар ингичка толали пахта майдони 2960 сўм даромад келтирмоқда. Сариосиё районидаги «Ленинград» колхозида худди шундай ҳосил олинаётган одатдаги нав экилган пахта майдонининг ҳар гектаридан 1950 сўм фойда кўрилмоқда. Кўриниб турибдики, фарқ сезиларли бўлмоқда. Шунга қарамай, республика ингичка толали пахта етиштиришда орқада қолмоқда. Гап нимада?

Бунинг сабабини кузги даладан топиш мумкин. Хўжаликлар қисқа вақт ичида олти-саккиз минг тонна, ҳатто ўн минг тонна ҳосилни йиғиштириб олишлари керак. Бу ҳосилни асосан қўлда териб олиш даркор, негаки, ингичка толали пахтани териб оладиган комбайнлар амалда йўқ.

Ўзбекистоннинг жанубий областлари деҳқонлари конструкторлар ва машинасозларга даъво қилишга ҳақлидирлар. Бу даъво ниҳоятда асосли бўлади. Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш Ўрта Осиё илмий-тадқиқот институти, конструкторлик бюроси, машина синаш станцияси, ниҳоят пахта териш машиналарини тайёрловчи завод мавжуд. Аммо, комбайнлар ниҳоятда кам ишлаб чиқарилмоқда. Бурноғи йили ҳаммаси бўлиб элликта, бултур эса йигирмата агрегат ишлаб чиқарилди. Бу мавсумда 650 агрегат ишлаб чиқаришни мўлжаллаб туришибди. Бу аҳволда ингичка толали пахта теримини механизациялаш ҳақида гап бўлиши ҳам мумкин эмас. Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги зарур техника ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун янада таъсирчан чоралар кўриши керак бўлади.

Ингичка толали пахта берадиган ғўза минерал ўғитни 25-30 процент кўпроқ талаб қилишини мутахассислар яхши билишади. Республика қишлоқ хўжалик министрлиги ва «Сельхозтехника» бирлашмаси буни ҳамиша ҳам ҳисобга олавермайдилар. Пайкалларга одатдаги миқдорда ўғит бериладн, бу ўғит эса етарли самара бермайди. Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига ҳам худди шундай таъналар айтиш мумкин. Министрликда ерларни суғориш планларини тузаётганда ингичка толали нав экилган майдонлар сувни кўп миқдорда талаб қилишини ҳисобга олмайдилар. Шуни айтиш кифояки, кейинги ўн йил мобайнида ингичка толали нав экилган майдонлар бирор марта ҳам зарур миқдорда нам олгани йўқ. Чамаси, план ва хўжалик органлари бундан хулоса чиқариб, ингичка толали пахта етиштиришни кўпайтириш учун зарур шарт-шароитларни яратиб беришлари лозимга ўхшайди.

Селекция ва уруғчилик ҳақида алоҳида тўхталиб ўтишни истардим. Кейинги қирқ йил мобайнида Сурхондарё области далаларида ингичка толали пахтанинг йигирма нави етиштирилди. Улар орасида «5476-И», «5904-И» деган дурустгина навлар ҳам бор эди. Агрономлар «парвона» деб номлаган навлар ҳам учраб турарди: уларни хўжаликларда жорий этишга улгурмаёқ, «хусусиятлари» йўқоларди. Ғўза селекцияси ва уруғчилиги институти мумкин қадар кўпроқ навларни етиштирса бўлгани. Бу навлар тўқимачилик саноати талабларига жавоб берадими, деҳқонларни қаноатлантирадими — булар билан уларнинг нима иши бор деган таассурот туғилади.

Бултур Сурхондарё областида 54 минг гектар майдонга ўн нав чигит экилди, шундан бештаси районлаштирилмаган эди. Бундай шароитда элита хўжалигини тузиш, уруғчилик ишини йўлга қўйиш қийин, албатта.

Экинларни жойлаштириш ҳақида бир неча оғиз сўз: Ўзбекистонда ингичка толали хом ашёни асосан энг жанубдаги Сурхондарё области етказиб беради. Унинг ҳиссасига бу маҳсулотнинг 70 проценти тўғри келади. Бироқ, экин майдонларини кенгайтириш имкониятларидан тўла фойдаланилмаётир. 1941 йилда ингичка толали пахта жами маҳсулот ҳажмининг 40 процентини ташкил этган бўлса, ҳозир 35 процентини ташкил этади. Аҳволни яхшилаш учун ҳамма имкониятлар бор. Бироқ, муаммолар ҳам етарли.

Шеробод чўлида кенг ҳажмда сув хўжалиги қурилиши олиб борилмоқда. Аммо бу ерда Мирзачўл ва Қарши чўлидан фарқли равишда ягона хўжайин йўқ, балки ўнлаб трест ва бошқармалар ташкил этилган. Бунинг нималарга олиб келишини Толлимаржон массиви мисолида кўриш мумкин. Қўриқ ерни ҳайдаб, чигит экиб улгуришмаган ҳам эдики, ер ости сувлари юзага чиқиб қолди, ерларни қайта шўр босди. Мелиораторлар ўз вақтида дренаж қўймаганликлари оқибатида шундай бўлди. Республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги мутахассислари аччиқ сабоқлардан тегишли хулоса чиқариб олмадилар. Бешқўтон массивини ўзлаштиришда ҳам худди шундай аҳвол такрорланди. Бу ерда ҳам ерларни қайта шўр босиб кетди.

Республикада ингичка толали пахта етиштирадиган районларни ихтисослаштириш ҳақидаги масала бир неча бор кўтарилди. Бу борада тегишли қарорлар ҳам қабул қилинди. Аммо бу қарорлар суст бажарилмоқда ва ҳамиша ҳам изчил амалга оширилмаётир. Гагарин, Ленин йўли, ўша Шеробод районларини олиб кўрайлик. Ҳар бир хўжаликда ингичка толали пахта билан бирга ўрта толали пахта ҳам етиштирилмоқда. Бундай аҳволни тузатиш керак.

Қимматли хом ашё етиштиришни кўпайтиришнинг бошқа резервларини ҳам айтиб ўтиш жоиздир. Чунончи, ҳосилдорлик орасидаги фарққа эътиборни жалб этмай иложимиз йўқ. Бу ҳол турли зоналарнинг хўжаликларида эмас, бир район хўжаликларида ҳам кўзга ташланади. Жарқўрғон районидаги «Москва» колхози ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил кўтараётгани ҳолда унинг ёнидаги «Партия XXII съезди» колхози 33,7 центнердан ҳосил олмоқда. Механизация даражаси бир хил, ўғит, техника, сув билан таъминланиши тенг бўлган хўжаликларда шундай бўлмоқда.

Ингичка толали пахта далаларимиз бойлиги. Бинобарин, бу қимматли техника экинини етиштириш йил сайин кўпайишига эришиш лозим.

М. ИСТОМИН,

Сурхондарё область тажриба станцияси директорининг ўринбосари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном.

Термиз шаҳри,

(«Правда», 13 июль).

ОКТЯБРНИНГ МУЗАФФАР БАЙРОҒИ ОСТИДА

Кейинги ўн йилнинг ўзида область колхоз ва совхозлари давлатдан 7790 та трактор, 3700 дан ортиқ пахта териш машиналарини сотиб олдилар. 1963 йилда етиштирилган ялпи ҳосилнинг 50 проценти машиналар ёрдамида териб олинган эди. Ҳозир бу кўрсаткич 75-80 процентга етмоқда.

* * *

Кейинги ўн йил ичида Сирдарё областида 4 та район, 16 та янги совхоз ташкил топди.

* * *

Революцияга қадар Мирзачўл ёппасига саводсиз ўлка эди. Бу ерда биринчи мактаб 1918 йилда Мирзачўл посёлкаси (ҳозирги Гулистон шаҳри)да ташкил этилиб, унда 67 нафар ўқувчи ўқир, мактабда дарслар рус, ўзбек, қозоқ ва тожик тилларида олиб борилар эди. Областда ҳозир 256 та умумтаълим мактаблари ишлаб турибди. Уларда меҳнаткашларнинг 105 мингдан ортиқ фарзандлари таълим олмоқда.

* * *

Революцияга қадар Сирдарё областида бирорта ҳам олий маълумотли мутахассис йўқ эди. Ҳозир область қишлоқ хўжалигида 1800 нафар олий ва ўрта махсус билимга эга бўлган мутахассислар меҳнат қилмоқда. 1500 инженер-техник ходим бор. 11 мингдан ортиқ олий маълумотли педагог ҳамда врачлар аҳоли хизматида. Областдаги 2 та институт, 16 та техникум ва билим юртлари йилига юзлаб мутахассис кадрларни етиштириб чиқармоқда.

Гулистон районидаги «Октябрь» колхози пахтакорлари 2360 гектар майдонда 8260 тонна пахта етиштириш учун курашни авж олдириб юбордилар. Пахта далаларида Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақа авж олиб кетди. Ҳозирдаёқ ҳар туп ғўзада 3-4 тадан кўсак санаш мумкин. Суратда: 4-бригада сувчиси А. Ишпқов.

А. Тўраев фотоси.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ: САМАРАДОРЛИК ВА СИФАТ

ИЛМ УФҚЛАРИГА

Улуғ Октябрь социалистик революцияси туфайли қадимий Мирзачўл боғ-роғлар, қўриқ ерларни ўзлаштириш ва пахтачилик лабораторияси масканигагина эмас, шу билан бирга маданияти барқ уриб ривожланаётган, тўла саводхон воҳага айланди.

Совет ҳокимияти йилларида Сирдарё областининг экономика, фан ва маданият соҳасида эришган ютуқлари ниҳоятда ибратли. Ўтган йиллар мобайнида бу ерда тубли ўзгаришлар содир бўлганлигига, амалга оширилган улкан тадбирларнинг кўламига ҳатто хорижий мамлакатлардан келган меҳмонлар ҳам юксак баҳо бермоқдалар.

Революциядан олдинги Мирзачўлда ёзиш-чизишни биладиган кишилар саноқли эди. Агар ўтмишни ҳозирги кунимизга солиштирадиган бўлсак, жуда катта юксалиш кўз ўнгимизда намоён бўлади. Сирдарё областида ҳозир 256 та умумий таълим мактаби булиб, уларда меҳнаткашларнинг неча минглаб ўғил ва қизлари таълим олмоқда. 6280 нафар ўқитувчи ана шу мактабларда ёшларга қалб қўри, кўз нурини бериб фан асосларини ўргатмоқда. Педагогларимизнинг 4200 дан ортиғи олий маълумотга эга.

Ҳозир Сирдарё областида 9 та ҳунар-техника билим юрти, 7 та техникум ишлаб турибди. Айниқса, Гулистон медицина билим юрти, Янгиер коммунал-қурилиш, Гулистон қурилиш, Сирдарё қишлоқ хўжалик, Оқолтин гидромелиорация техникумларида қўриқ область халқ хўжалиги учун ғоят зарур булган мутахассислар тайёрлаб берилмоқда.

1966 йилда областимиз фани ва маданияти тарихида янги саҳифа очилди. Шу йили Ғафур Ғулом номли Сирдарё Давлат педагогика институти ташкил этилди. Бу — Мирзачўл воҳасида барпо этилган дастлабки олий таълим даргоҳи эди.

Мана ўшандан бери орадан ўн йилдан сал кўпроқ вақт ўтди. Ана шу давр мобайнида жонажон партия ва ҳукуматимизнинг доимий оталарча ғамхўрлиги, маҳаллий партия, совет органларининг катта ёрдами туфайли институтимиз ҳар тарафлама ўсди ва камол топди. Буни қуйидаги мисолларда яққол кўриш мумкин. Институт ташкил топган йили унинг филология, физика-математика ва чет тиллар факультетлари бор эди, холос. Орадан 4 йил ўтгач, 200 нафар йигит ва қиз Мирзачўлдаги биринчи олий таълим даргоҳи берган диплом билан катта ҳаётга йўлланма олган эди. Ўтган йиллар мобайнида Сирдарё Давлат педагогика институти деярли уч баравар кенгайди. Шу пайтга қадар унинг кундузги, кечки ва сиртқи бўлимларини 3240 киши битириб чиқди. Уларнинг асосий қисми Сирдарё ва Жиззах областларидаги мактабларда истиқбол эгалари бўлган ёшларга таълим ва тарбия бермоқдалар. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллик юбилейи йилида эса яна 660 нафар мутахассис институтимиз дипломи билан ҳаётга йўлланма олади.

Сирдарё Давлат педагогика институти ҳозир ўзининг 4 та факультетида 7 соҳа бўйича мутахассис тайёрламоқда. Унинг кундузги, кечки ва сиртқи бўлимларида ҳозир 3 мингдан ортиқ студент таълим, тарбия олаётир. Институт кафедра ва аудиторияларида 150 нафар ўқитувчи студентларни илм чўққилари сари етакламоқда. Шуниси қувонарлики, ўқитувчиларимизнинг 53 нафари илмий даражага эга бўлган мутахассисдир.

Партия ва ҳукуматимизнинг оталарча ғамхўрлиги туфайли институтимизнинг ўқув базаси кенгаймоқда ва мустаҳкамланмоқда, лабораториялари кўпаймоқда ва керакли жиҳозлар билан боймоқда. Сўнгги икки йил мобайнида 3 та техник воситалар билан ишлайдиган 2 та лингафон кабинети, 8 та лаборатория ташкил этилди. Шундай қилиб, ҳозир институтда молекуляр физика, оптика ва астрономия ҳамда бошқа бир қатор лабораториялар мавжуд. Биз ана шу кабинетлар ва лабораторияларнинг ишларини яхшилаш, кенгайтириш ва уларни зарур аппарат ва приборлар билан бойитиб бориш мақсадида Москва, Ленинград, Тошкент, Қарағанда, Днепропетровск шаҳарларидаги конструкторлик бюролари, политехника институтларининг экспериментал базалари, илмий лабораториялари ҳамда бошқа ташкилот ва муассасалар билан мустаҳкам алоқа ўрнатганмиз. Булар олий таълим даргоҳида таълим-тарбия ишларини ҳозирги замон талаблари даражасида ташкил этишга катта ёрдам бермоқда.

Ўрни келганда шуни ҳам таъкидлаб ўтиш лозимки, Сирдарё областидаги тўнғич олий таълим даргоҳини оёққа турғазишда бепоён мамлакатимизнинг кўпгина институт коллективлари катта ёрдам бердилар ва бермоқдалар. Бугунги кунда биз Москва, Ленинград, Тошкент, Киев, Боку, Иваново, Таганрог шаҳарларидаги Давлат педагогика институтларининг етакчи олимлари ва профессорларига ўзимизнинг чексиз миннатдорчилигимизни билдирамиз. Улар, кўпгина илмий ходимларимизга, аспирантларимизга устозлик қилмоқдалар, малакали кадрлар тайёрлаб бермоқдалар. Ана шу институтлар билан доимий, мустаҳкам алоқалар ўрнатиб, таълим-тарбия ишларимизни комплекс ривожлантирмоқдамиз, бу борада яхши натижаларга эришмоқдамиз.

1975 йилда Янгиер шаҳрида Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг филиали очилди. Бу — областимизнинг маданий ҳаётида яна бир унутилмас воқеа бўлди. Мазкур филиалнинг келажаги порлоқ.

Юқоридаги мисолларнинг ҳаммаси — жонажон партия ва ҳукуматимизнинг доҳий Ленин нигоҳи тушган Мирзачўлни бўстон этиш, кишиларимизнинг маданий турмушини янада яхшилаш, илм-маърифатни камол топтириш йўлидаги улкан ғамхўрлигининг амалий ифодасидир.

Бепоён мамлакатимизнинг барча жойларида бўлаётганидек Сирдарё областидаги олий, ўрта махсус ҳамда бошқа таълим даргоҳларининг коллективлари ҳам шонли юбилей — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олишга астойдил бел боғлашган. Бахт ва тинчлик қомуси бўлган СССР янги Конституцияси лойиҳасини қизғин муҳокама қилиб, уни якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар. Бизнинг мамлакатимизда инсон ҳақида, унинг роҳат-фароғати, камолоти тўғрисида партия ва ҳукуматимиз қилаётган бекиёс ғамхўрлик СССР янги Конституцияси лойиҳасида ўзининг ёрқин ифодасини топган. Бу муҳим ҳужжатнинг ҳар бир моддаси инсонга ғамхурлик руҳи билан суғорилган. СССР Конституцияси лойиҳасининг 45-моддасида «СССР граждандари илм олиш ҳуқуқига эгадирлар. Бу ҳуқуқ илм олишнинг ҳамма турлари бепуллиги, ёшларга умумий мажбурий ўрта таълим бериш амалга оширилиши, ўқитишни ҳаёт билан, ишлаб чиқариш билан боғлаш асосида ҳунар-техника таълими, ўрта махсус ва олий таълимни кенг ривожлантириш билан; сиртқи ва кечки таълимни ривожлантириш билан, ўқувчиларга ва студентларга давлат стипендиялари ва бошқа имтиёзлар бериш билан; мактаб дарсликларини текин бериш билан, мактабда она тилида ўқитиш имкониятини яратиб бериш билан; касб танлашга йўллаш системасини ривожлантириш ва меҳнаткашларнинг мустақил илм олишлари учун шароит яратиб бериш билан таъминланади», — дейилган. Бу — амалдаги гуманизмдир, бу яратувчи, ижодкор ва бунёдкор инсон камолоти тўғрисидаги ғамхўрликнинг яна бир ёрқин далилидир.

Шонли юбилей олдидан Олий ўқув юртимизда таълим-тарбия ишларини янада яхшилаш, аълочилар сафини ўстириш, фаолиятимиз кўламини янада кенгайтириш ва ўқиш-ўқитиш сифатини яхшилашга астойдил ҳаракат қилмоқдамиз.

Ҳ. ДОНИЁРОВ,

Ғафур Ғулом номли Сирдарё Давлат педагогика институтининг ректори.

ОЛАМДА НИМА ГАП

Болгария Халқ Республикасининг пойтахти София шаҳри йил сайин кўркамлашиб бормоқда. Суратда: Софиядаги Ленин хиёбони.

А. Ангелов фотоси. («София пресс» агентлиги).

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

● ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Чехословакиядаги СССР элчихонасида Чехословакия Фанлар академиясининг раиси Я. Кожешникка Халқлар дўстлиги ордени топширилди. У Чехословакия — Совет илмий ҳамкорлигини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун ва туғилган кунига 70 йил тўлиши муносабати билан мукофотланган эди.

ЧССР саноат ходимларига Камадаги автомобиль заводининг биринчи навбати қурилишида актив иштирок этганликлари учун орден ва медаллар топширилди.

Академик Я. Кожешник мукофотланганлар номидан гапириб, ўз меҳнатларига юқори баҳо берилганлиги учун КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматига самимий миннатдорчилик изҳор этди.

● РУМИНИЯ

Руминиянинг энг ўжар дарёларидан бири — Муреш ўзанини текислаш ва Арад, Дева, Тиргу-Муреш ва Регин шаҳарларини тошқиндан муҳофаза қиладиган гидротехника иншоотлари системасини қуриш ишлари тугалланди. Шу тариқа республика гидрография тармоғини системага солиш ва сув ресурсларини қўриқлашнинг 30 йилга мўлжалланган катта программасидан бир қисми амалга оширилди.

Шу беш йилликнинг ўзида жами ҳажми 32 миллиард куб метр келадиган сув омборлари 800 тадан ортиқ кучли суз тозалаш станциялари, 330 километр узунликдаги турли каналлар қуриш, 1,1 миллион гектар ерга сув чиқариш планлаштирилмоқда.

● ГДР

ГДР аҳолиси «Шаҳар ва қишлоқларимиз кўркамлашаверсин» деган умумхалк ҳаракати давомида ярим йил ичида 750 миллион маркалик иш бажарди. Бу ҳаракатда 4 миллионга яқин киши қатнашмоқда. Республика гражданлари бўш вақтида ихтиёрий равишда ишламоқдалар ва ўз меҳнатларини аҳоли пунктларини ободонлаштиришга сарфламоқдалар.

Бу ҳаракат Торгау шаҳарчасида бошланди. Дастлаб у чоғроқ аҳоли пунктларида кенг оммалашди. Кейинчалик катта шаҳарлар ҳам унга актив қўшилишди. Масалан, берлинликлар 1977 йилда 170 минг квадрат метр бўш ерни гозалаб, 100 минг тупдан кўпроқ кўчат, бута ва бошқа кўкатлар экишди.

● КУБА

«Балье-де Пикадура» чорвачилик фермаси Кубада яхши ном чиқарган. Қорамолларнинг сермаҳсул ва тропик шароитларига мослашган янги зотларини етиштириш соҳасидаги энг муҳим изланишлар шу ферма билан боғланган.

1969 йилда барпо этилган «Валье-де-Пикадура» хўжалиги кўпдан бери намунали хўжалик бўлиб қолди. 6 минг гектар ерни эгаллаган, замонавий асбоб-ускуналар билан таъминланган хўжаликнинг фермасидаги 4 минг бошдан ортиқ сигирдан республикада энг мўл сут олинмоқда. Ўтган йиллар давомида фермада етиштирилган янги зот қорамоллар мутахассисларнинг юқори баҳосига сазовор бўлди.

(ТАСС).

ТИНЧЛИК ВА ҲАМКОРЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

13 июль куни Тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитетида матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Бу матбуот конференцияси СССР ва АҚШ сиёсий, илмий, савдо-саноат ва жамоат доиралари намояндаларининг Ригада ўз ишини тамомлаган XI Дартмут конференциясининг якунларига бағишланди. Конференцияда иштирок этган Совет ва Америка вакиллари журналистлар ҳузурида сўзга чиқиб, кескинликни юмшатиш, тинчликни мустаҳкамлаш, иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш манфаатларини кўзлаб Совет — Америка муносабатларига ва халқаро проблемаларга оид кўпгина масалалар учрашувда муҳокама қилинганлигини айтдилар. Европа қитъасида хавфсизликни ва ҳамкорликни мустаҳкамлашнинг негизи сифатида Хельсинки кенгаши Якунловчи актининг аҳамияти алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Учрашув қатнашчилари СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришга ва конструктив ривожлантиришга қаратилган куч-ғайратларни активлаштириш зарурлиги ҳақида келишиб олганликлари ва бунинг учун реал имкониятлар мавжудлигини кўрсатиб ўтганликлари таъкидланди. (ТАСС).

ДЎСТЛИК РИШТАЛАРИ

ЛИССАБОН, 14 июль. (ТАСС). Португалия демократик жамоатчилигининг кенг доиралари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини байрам қилиш юзасидан миллий комитет тузиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Комитет составида 150 дан кўпроқ киши бўлиб, улар орасида маданият ва санъат арбоблари, турли сиёсий партиялар, касаба союзлар ва жамоат ташкилотларининг намояндалари бор. Комитет бутун мамлакатда Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига бағишланган тадбирларни тайёрлаш ва ўтказиш ишини йўналтириб ва мувофиқлаштириб туради.

Комитет белгилаган кенг юбилей тадбирлари планида бир-бирларига турли делегациялар юбориб туриш, кинофестиваллар, бадиий, китоб ва фотовиставкаларини ташкил қилиш, концертлар уюштириш, совет кишиларининг ҳаётига, Советлар мамлакати эришган ютуқларга бағишланган китоблар нашр этиш, йиғилишлар, лекция ва суҳбатлар ўтказиш кўзда тутилади.

ЛУСАКА:

ЗИМБАБВЕ ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ ТАЛАБИ

Зимбабве ватанпарварлик фронти раҳбарларидан бири Жошуа Нкомо Англия билан Американинг Родезияга доир янги «ташаббуслари»ни фош қилди. Лусакада ўтказилган матбуот конференциясида Жошуа Нкомо АҚШ ва Англия эмиссарлари билан Родезия режимининг бошлиғи Смит ўртасида Солсберида олиб борилган музокараларни Родезияда қўғирчоқ режимни вужудга келтириш йўлидаги уриниш, деб таърифлади. Родезия проблемасини чинакам ҳал этиш, деди Ж. Нкомо, ҳокимиятни Зимбабве халқига унинг озодлик ҳаракати — Зимбабве ватанпарварлик фронти орқали топширишдан иборатдир.

Солсберидаги ғайри қонуний режим, деди у, ўз армияси учун Ғарбдаги кўпгина мамлакатларда зўр бериб соткинларни ёлламоқда. АҚШ, Англия, Франция, Бельгия ва бошқа бир қанча мамлакатларда одамларни ёллайдиган кўпдан-кўп пунктлар очилган.

Аммо Зимбабве халқининг озодлик курашини ҳеч қандай куч тўхтата олмайди. Зимбабве халқи ғалаба қозонгунга қадар жанг қилаверади, деб таъкидлади Зимбабве ватанпарварлик фронтининг раҳбари. (ТАСС).

ДЕҲЛИ:

ДЕПУТАТЛАР ТАЛАБИ

Ҳиндистон парламенти Халқ палатасининг депутатлари Ҳинд океани зонасидаги Америка ҳарбий базалари тугатилсин, Диего-Гарсия оролида Пентагон базасининг қурилиши тўхтатилсин, деб талаб қилдилар.

Конгресс аъзоси бўлган депутатлардан Вайялар Рави, Генри Остин, С. Н. Мисра Ҳинд океанини тинчлик зонасига айлантириш тўғрисидаги масала муҳокама қилинган вақтда АҚШнинг ана шу райондаги ҳарбий базаларини тугатиш бу муҳим вазифани амалга ошириш учун зарур шарт эканлигини айтдилар. Депутатлар таъкидлаб ўтганидек, аслини олганда бунинг тамомила тескариси содир бўлмоқда — АҚШнинг шу райондаги ҳарбий кучларни кўпайтириш жараёни давом этмоқда. Американинг ҳарбий кемалари Ҳинд океанига келиб турибдилар ва Диего-Гарсияда йирик ҳарбий денгиз базаси қурилиши давом эттирилмоқда, Петагон Уммондаги ҳарбий денгиз базасини сотиб олиш учун уринаётир.

Ҳиндистон ташқи ишлар министри А. Б. Важпаи муҳокамада қатнашиб, бундай деди: Ҳинд океани районидаги ҳарбий базалар тугатилган тақдирдагина Ҳиндистон тўла-тўкис қаноатлана олади.

Вайялар Рави депутатларнинг кўпчилиги номидан гапириб, Ҳинд океанини тинчлик зонасига айлантиришга эришмоқ учун жаҳон афкор оммасини сафарбар қилиш, соҳилдаги барча давлатларнинг куч-ғайратини бирлаштириш зарур эканлигини айтди.

ПАРИЖ:

ИШЧИЛАР БИРДАМЛИГИНИНГ ҒАЛАБАСИ

«Паризьен либере» газетасининг матбаачилари Франция ишчилар синфининг забастовка кураши йилномасига порлоқ саҳифа битдилар. Улар узоқ давом этган қаттиқ кураш натижасида газета магнатларини чекинишга мажбур этиб, ғалаба қозондилар.

Икки ўртада тузилган битимга мувофиқ, «Паризьен либере» дирекцияси илгари бўшатиб юборилган ишчиларнинг кўпчилигини иш билан таъминлайди.

«Паризьен либере» матбаачилари ҳаракати Францияда кейинги йилларда меҳнат борасида рўй берган энг йирик ва энг кескин низоларнинг бири бўлиб қолди. Ишчиларнинг меҳнат қилиш ҳуқуқи учун, корхона эгаларининг бебошлигига қарши мардона кураши 28 ой давом этди. 140 коммунист ишчи забастовканинг чинакам ташкилотчиси бўлди. Франциянинг бутун ишчилар синфи бу стачкани қўллаб-қувватлади. Париж босмахоналарининг ишчилари бирдам эканликларини изҳор қилиб, 28 ой мобайнида ихтиёрий равишда ўз иш ҳақининг 10 процентини иш ташловчиларга ажратиб бердилар. Мамлакат меҳнаткашлари забастовка фондига неча миллион франк маблағ топширдилар. Бу эса мамлакат касаба союз ҳаракати тарихида мисли кўрилмаган воқеа бўлди. (ТАСС).

ХИТОЙЛИК ҚОЧОҚЛАР

ЖАКАРТА, 14 июль. (ТАСС). «Мердека» газетаси хитой миллатига мансуб кишиларнинг Индонезияга яширинча кириб келаётганлиги хусусида жуда ташвишланиб ёзмоқда.

Расмий маълумотларга кўра, кейинги йилларнинг ўзида 10 мингдан ортиқ хитой (асосан ХХРдан) сохта ҳужжатлардан фойдаланиб, Индонезиянинг турли шаҳарларига келиб олган. Газетанинг таъкидлашича, ушлаб олинган кишилар сўроқ вақтида «Хитой Халқ Республикасидаги турмуш шароитлари ҳаддан ташқари оғир» эканлигини айтганлар.

«Мердека» газетаси Индонезия маъмурларини хитой миллатига мансуб кишиларнинг фаолияти устидан назоратни кучайтиришга ва мамлакатни ажнабийларнинг яширинча суқулиб киришидан муҳофаза қилишга чақиради.

Ахборот

НУҚУЛ ФАХРИЙ БЕЛГИ БИЛАН

Наманган машинасозлик заводининг ишчилари юбилей йилида ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларнинг асосий моддаларидан бирини бажардилар: тежаб қолинган металлдан планга қўшимча равишда 250 дона қувур задвижкаси тайёрланди. Бу буюмларнинг ҳаммаси юқори Сифат фахрий белгиси қўйиб чиқарилган.

Корхона коллективи Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига планга қўшимча равишда яна 10 минг сўмлик маҳсулот тайёрлаб беришга аҳд қилди.

СИФАТ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

Олмалиқ мебель фабрикасида фахрий беш бурчакли тамға қўйилган комбинациялаштирилган шкафларнинг дастлабки туркуми конвейердан тушди. Бу корхона тармоқда биринчилар қаторида маҳсулот сифатини бошқариш комплекс системасини жорий этишни поёнига етказди. Маънавий ва моддий рағбатлантиришни моҳирона мослаштириб олиб бориш сифатли буюмлар чиқаришга дарҳол таъсирини ўтказди. Республика аҳолиси орасида Олмалиқ маркаси қўйилган мебель харидоргирдир. Ҳозир корхонада «дам олиш бурчаги» мебелларининг икки турига Сифат белгиси қўйиб чиқарилмоқда. Булардан бири диван-кроват, иккита кресло ва журнал столчасидир. Яқин орада ўтган йили ишлаб чиқариш ўзлаштирилган бошқа буюмларга ҳам Сифат белгиси қўйиб чиқарила бошлайди.

(ЎзТАГ).

«ҲАЗРАТИ ИНСОН» — НЕМИС ТИЛИДА

Таниқли адиб Раҳмат Файзийнинг «Ҳазрати инсон» романи ўзбек китобхонларига яхши таниш. Совет халқларининг дўстлигини тараннум этувчи, жамиятимизнинг чуқур инсонпарварлик моҳиятини ҳаққоний акс эттирган бу асар ана шундай муҳим хусусиятларига кўра китобхонлар орасида борган сари кенг шуҳрат қозонмоқда. Роман мамлакатимиздаги кўпгина тилларга, вьетнам, ҳинд каби хорижий шарқ тилларига таржима қилинган, уни бир қатор Европа мамлакатларида ҳам ўқимоқдалар.

Яқинда Москвадаги «Прогресс» нашриёти Раҳмат Файзийнинг «Ҳазрати инсон» романини немис тилида чоп этди. Романни Х. Талайкис немис тилига таржима қилган. Рассом В. С. Бисенгалиев китоб муқоваси учун ишлаган расмларида Ўзбекистон манзараларини ҳаққоний акс эттирган. Ўзбек адибининг деярли 15 минг нусхада нашр этилган романи немис ўқувчиларида катта қизиқиш уйғотмоқда.

ГУЛИСТОН ШАҲРИ БЎЙЛАБ. 1. Янги маъмурий бино. 2. Уруш ва меҳнат қаҳрамонлари хотирасига ўрнатилган ёдгорлик. 3. Фонтан ёнида.

А. Тўраев фотолари.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 60 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

БЕШИНЧИ ОКЕАН ЛОЧИНЛАРИ

ФАКТ ВА ШАРҲ

Бундан роппа-роса 54 йил муқаддам дастлабки гражданавиалиниясида биринчи самолёт учирилган эди. Ҳозирги кунда «Аэрофлот» самолётлари кунига 4200 рейс билан дунёнинг етти иқлимига учиб турибди.

«Москва — Нижний Новгород» (ҳозирги Горький) трассасида очилган ҳаво йўлига билетлар 31 июлга қадар ҳаммаси сотилиб бўлинган. У ерга пассажирлар билан бирга Москвада чиқадиган газеталар ва почта ҳам юборилади. Мабодо, бирор ҳодиса бўлиб, самолёт ерга қўнадиган бўлса, пассажирлар поездда дарҳол бепул бораётган манзилига навбатсиз жўнатилади. Пассажирлар Нижнийда самолётдан тушиб, арзимаган ҳақ билан автомобилда шаҳарга олиб борилади».

Бу сўзлар ўша вақтдаги афишадан олинди. Тарих дастлабки самолётни бошқарган учувчини ҳам ўз салномасига киритган. Бу учувчининг номи Я. Н. Моисеев эди. Ўшанда самолёт нихояти 250 метр баландликда учиб, манзилга нақ 3.5 соат деганда етиб борганди. Ер билан алоқа қилиш у вақтда кимнинг ҳам эсига келибди. Мард учувчи дарё ва темир йўлни мўлжал қилиб, учиб боришни афзал кўрган.

Ўша йилги мавсумда шу маршрут бўйлаб 229 пассажир ташилган эди.

Ватанимизнинг гражданавиацияси тарихи мана шундай бошланганди. Тез орада мамлакатнинг бошқа жойларида ҳам «қанотли транспорт» вужудга кела бошлади. Республикамизда граждан авиациясининг туғилиши 1924 йилга тўғри келади. Ўша пайтда Ўзбекистонда жами олтита митти «учар қуш» бўлиб, уларнинг тезлиги ҳатто ҳозирги машиналарга ҳам етмасди. Дастлабки ҳаво йўллари Тошкент — Олмаота, Бухоро — Хива, Тошкент — Душанба — Термиз оралиғида очилган. Бутун 1924 йил мобайнида самолётларда салкам мингта пассажир ва 200 килограмм почта, бир неча тонна юк ташилган эди.

СССР граждан авиациясининг бугунги қиёфаси қандай? Бугунги кунда мамлакатнинг замонавий аэровокзалларидан ер куррасининг ҳамма томонларига 4200 рейсда ҳаво лочинлари парвоз қилмоқда. Ўтган йилнинг ўзида самолётларимиз юз миллион нафардан зиёд пассажир ташиди. Ҳали жаҳондаги бирорта авиакомпания бундай кўрсаткичга эришган эмас.

Республикамизда-чи? Бугунги кунда биргина Тошкент аэропортининг ўзидан кунига бутун 1924 йил мобайнида ташилганидан тўққиз баравар кўп пассажир ва юк ташилмоқда, — дейди Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси бошлиғининг сиёсий ишлар бўйича ўринбосари Маҳкам Абдуллажонов, — Ўзбекистонда авиация тарихи мамлакатдаги барча ижтимоий юксалишлар билан чамбарчас боғлиқдир. Биргина мисол: дунё томи ҳисобланган Помирга дастлабки самолёт биринчи бор бундан 43 йил муқаддам парвоз қилган экан. Шу самолёт Тожикистон Совет Социалистик Республикаси тузилганлиги ҳақидаги ҳукумат ахборотини Москвага олиб борган дейишади. Ҳаво йўлларида ҳозирги замон самолётларининг пайдо бўлиши граждан авиациясининг юксалиши учун қудратли омил бўлди. 1932 йилдаёқ республика территориал бошқармасига қарашли самолётлар 15 минг пассажир ташиди. 1940 йилга келиб, ҳаво йўллари 9 минг километрдан ҳам ошиб кетди, пассажирлар сони 42 минг кишига етди.

Улуғ Ватан уруши. Граждан авиациясининг бутун состави дастлабки кунларданоқ Ҳарбий-Ҳаво кучлари сафига қўшилиб, жанг майдонида жасорат намуналарини кўрсатди. Фронт орқасида қолганлар эса жангчиларимизга ўқ-дори етказиб бериш, мудофаа корхоналарини зарур материаллар билан таъминлаш ишига шўнғиб кетди.

Ўзбекистон учувчилари Улуғ Ватан уруши йилномасига олтин ҳарфлар билан битилса арзигулик оммавий қаҳрамонлик, ирода, Ватанга чексиз садоқат намуналарни кўрсатдилар. Қамалдаги Ленинградга озиқ-овқат, дори-дармон ташишда, афсонавий шаҳар ярадорларини Катта ерга олиб чиқишда бекиёс жасорат кўрсатдилар. Германиянинг сўзсиз таслим бўлганлиги ҳақидаги ҳужжатни Берлиндан олиб келган ва Ғалаба байроғини олиб борган ўзбек учувчиси Абдусамат Тойметов эди.

Тинч қурилиш йиллари. Ҳаво йўлларида ЛИ-2, ИЛ-12, ИЛ-14, ИЛ-18 самолётлари жавлон ура бошлади. Республика далаларининг беминнат заҳматкаши АН-2 самолёти 1949 йилдан буён мўл ҳосил тўплашда деҳқонларимизга мададкор бўлмоқда.

1956 йилда мамлакатимизнинг ҳаво йўлларига катта тезлик ва баландлик даврини очиб берган ТУ-104 самолёти чиқибоқ, унинг дастлабки нусхаларидан бири Тошкент аэропортида пайдо бўлди. Эндиликда бу самолёт ИЛ-62 ва ИЛ-18 ҳаво лайнерларининг ўтмишдоши бўлиб қолди. Бугунги кунда ИЛ-18, АН-24, ИЛ-62 самолётлари Москва, Хабаровск, Магадан ва Иттифоқимизнинг бошқа узоқ жойларига тошкентлик пассажирларни кўз очиб юмгунча элтиб қўймоқда.

Ўтган беш йилликда граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармаси 18,3 миллион пассажир, 145 минг тоннадан зиёд халқ хўжалиги юклари ва салкам 87 минг тонна почта ташиган эди. Ўнинчи беш йилликда авиаторларимиз 25 миллион пассажир, 177 минг тонна халқ хўжалиги юклари ва 110 минг тонна почта ташишга аҳд қилишган.

Мамлакат авиациясининг бугунги қиёфаси қандай? Бугунги кунда ИЛ-62, ТУ-154, ТУ-134 ҳаво лайнерлари самолётларда парвоз қилувчи жами пассажирларнинг ярмидан кўпини ташимоқда. Ватанимиз юраги — Москвадан ҳар куни бу ҳаво лайнерлари Совет Иттифоқининг 200 шаҳрига парвоз қилади. Яқин орада «Аэрофлот» бисотида яна ҳам такомиллашган самолётлар пайдо бўлади. ЯК-42 ва 350 ўринли самолёт-аэробус, ИЛ-86 самолётлари шулар жумласидандир. Граждан авиацияси ходимлари ўнинчи беш йилликда ярим миллиард пассажир, 13 миллион тоннадан кўпроқ муҳим халқ хўжалик юкларини ташиб бериш мажбуриятини олишган. Улар ўз ваъдаларининг устидан чиқиш учун астойдил меҳнат қилишмоқда.

...Айтгандай, ҳикоямизнинг бошида Ватан граждан авиацияси тарихини бошлаб берган дастлабки рейсдаги самолёт манзилга уч ярим соатда етиб борган ва бутун мавсум мобайнида 229 пассажир ташиганлигини таъкидлагандик. Бугунги кунда Москвадан Горький шаҳрига ҳар куни тўрт марта самолёт учиб, пассажирларни манзилга бир соату 10 минутда элтиб қўяди. Кунига Горькийга бу самолётларда 300 киши боради. Ана шу фактнинг ўзидан ҳам нақадар юксалиш йўлини босиб ўтганлигимиз аён бўлади.

А. НАБИХЎЖАЕВ.

Суратларда: Граждан авиациясининг дастлабки самолётларидан бири АНТ-3; ИЛ-86 аэробуси.

ПОЙТАХТ ТЕАТРЛАРИДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЛАР

Алишер Навоий номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли ўзбек Давлат академик катта театри коллективи Улуғ Октябрнинг шонли 60 йиллиги нишонланадиган юбилей йилида бир қатор янги спектакллар саҳналаштириб, санъат мухлисларини хушнуд этмоқда.

Театр коллективи яқинда бир актли балетларни саҳналаштирди. «Шопениана», «Атиргулнинг кўриниши», «Тугалланмаган қўшиқ» шулар жумласидандир. Ушбу балетлардаги асосий ролларни театрнинг истеъдодли ёшларидан В. Муҳамедов, Ф. Саъдуллаева, И. Кистанов ва бошқалар ижро этишади. Чилининг мард ўғлони, ватанпарвар қўшиқчи Виктор Харага бағишланган «Тугалланмаган қўшиқ» бир актли балети томошабинларда катта таассурот қолдирмоқда.

Куни кеча театр репертуари ўзининг янги бир асари билан опера шинавандаларини ҳам хушнуд этди. Ботир Зокиров либреттоси асосида «Суғд элининг қоплони» номли янги операнинг премьераси муваффақият билан ўтди.

Узоқ ўтмишдан олинган, ватанпарварлик ва қаҳрамонлик темасидаги бу тарихий операни РСФСР халқ артисти, ленинградлик режиссёр Р. Тихомиров қўйган. Операнинг муваффақиятида композитор Икром Акбаровнинг катта хизмати бор. У яратган музика операнинг тўлақонли чиқишига олиб келган.

Опера шинавандалари янги спектаклдаги бош ролларда СССР халқ артисти Саодат Қобуловани, Ўзбекистон ССР халқ артисти Сосон Беняминовни, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Раъно Ҳидоятовани ва бошқа кўпгина истеъдодли артистларни кўришади.

А. РЎЗИЕВ.

ФУТБОЛ

ДАЪВОГАРЛАР ЎРНИ

Биринчи лига командалари яна бир тур учрашувларидан кейин чемпионатнинг дастлабки даврэси баҳсларини якунлашади. Навбатдаги тур ўйинларида «Пахтакор» ва «Торпедо» футболчилари дам олишди. «Помир» командаси эса, Ашхабодда «Колхозчи» футболчиларининг меҳмони бўлиб, муҳим ғалабани қўлга киритди. Душанбаликлар 21, «Колхозчи» футболчилари 15 очко билан биринчи давра ўйинларини тугатишди. Бу сафар минсклик динамочилар «Терек» майдонида имкониятни бой беришди. Ивано-Франковск спартакчилари билан сафарда куч синашган «Кузбасс» ўйинчилари мавқеларини мустаҳкамлаб, очколарини «Пахтакор» командасиникига тенглаштириб олишди. «Нистру» командаси ҳам бу сафар ғалабага эришиб, 23 очко билан тўртинчи ўринга кўтарилди.

Сўнгги тур ўйинлари олдидан иккинчи ўринга асосий даъвогарлар «Пахтакор», «Кузбасс» ва «Нистру» командалари бўлиб қолди. Қизиғи шундаки, ҳал қилувчи учрашувда «Нистру» футболчилари «Кузбасс» командасини қабул қилишади. Бу командаларнинг қайси бири иккинчи ўринни эгаллаши ҳамон «Пахтакор»нинг Кутаисидаги охирги учрашуви натижасига боғлиқ бўлиб турибди.

Навбатдаги тур ўйинларида қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди: «Таврия» — «Шинник» — 2:2, СКА — «Спартак» (М) — 3:2, «Спартак» (О) — «Динамо» (Л) — 3:1, «Терек» — «Динамо» (Мн) — 2:0, «Нистру» — «Уралмаш» — 1:0, «Спартак» (И-Ф) — «Кузбасс» — 0:2, «Металлург» — «Рубин» — 1:2, «Кривбасс» — «Звезда» — 3:1, «Колхозчи» — «Помир» — 1:5.

ЕР ҚИМИРЛАДИ

14 июль маҳаллий вақт билан соат 11 дан 50 минут ўтганда «Тошкент» сейсмостанцияси ер қимирлаганлигини қайд этди. Унинг эпицентри Қизилқум чўлида, Газли шаҳри яқинида жойлашган. Зилзила кучи эпицентрда 6-7 балл. Навоий ва Бухорода 5-6 балл, Самарқандда 3-4 балл, Тошкентда 2-3 балл бўлди.

Сейсмологларнинг маълум қилишларича, у 1976 йилги Газли зилзиласининг энг кучли қайтишларидан бири бўлган. Ўшандан бери Газлида қурилган янги уй-жой кварталлари ва маданий-маиший объектларининг биронтаси ҳам шикастланмади. Бошқа шаҳарларда ҳам бинолар шикастланмади, қурбонлар йўқ. (ЎзТАГ).

Редактор ўринбосари Х. ЁДГОРОВ.

Реклама ва эълонлар

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ
1977—1978 ўқув йили учун
КУНДУЗГИ ФАКУЛЬТЕТЛАРГА
ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Темир йўл транспортида автоматика, телемеханика ва алоқа, тепловозлар ва тепловоз хўжалиги, вагонсозлик ва вагон хўжалиги, темир йўлдан фойдаланиш, темир йўл қурилиши, йўл ва йўл хўжалиги, сув таъминоти ва канализация, саноат ва граждан қурилиши, экономика ва темир йўл транспортини ташкил этиш, бухгалтерия ҳисоби.

АРИЗАЛАР 31 июлгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтади.

Студентлар составига қабул қилиш 21 августдан 25 августгача амалга оширилади.

Кундузги бўлим студентлари шахсий эҳтиёжлари бўйича темир йўлда бепул юриш ҳуқуқига эга бўладилар.

1978—79 ўқув йилидан бошлаб студентларга бепул формали кийим бош берила бошлайди.

КЕЧКИ ФАКУЛЬТЕТГА ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Темир йўл транспортида автоматика, телемеханика ва алоқа, тепловозлар ва тепловоз хўжалиги, вагонсозлик ва вагон хўжалиги, темир йўл қурилиши, йўл ва йўл хўжалиги, темир йўллардан фойдаланиш, саноат ва граждан қурилиши, бухгалтерия ҳисоби.

Аризалар 31 августгача қабул қилинади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ 11 августдан 13 сентябргача ўтади.

Студентлар сафига қабул қилиш 21 августдан 20 декабргача амалга оширилади.

Кундузги ва кечки факультетларнинг биринчи ва иккинчи курсларида машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Институт ректори номига ёзилган аризага қуйидагилар қўшиб топширилади: ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат (асли). Дипломга семестр баҳоларидан кўчирма қўшиб топширилади; меҳнат (ёки колхоз) дафтарчасидан кўчирма (у корхона ёки колхоз томонидан тасдиқланган бўлиши лозим); олий ўқув юртига кириш учун характеристика, медицина справкаси (286-форма), 6 та фотосурат (3х4 см).

Паспорт ва ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.

Булардан ташқари, кечки факультетга яшаш жойидан справка қўшиб берилади.

Бухгалтерия ҳисоби мутахассислиги бўйича ўқишга кираётганлар — МАТЕМАТИКА (оғзаки), СССР ТАРИХИ (оғзаки), ГЕОГРАФИЯ (оғзаки), РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ЁКИ ЎЗБЕК ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ (ёзма) ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР.

Қолган бошқа ихтисосликларга кираётганлар — МАТЕМАТИКА (ёзма ва оғзаки), ФИЗИКА (оғзаки), РУС ЁКИ ЎЗБЕК ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ (ёзма)дан имтиҳон топширадилар.

АЪЛОЧИЛАР ВА МЕДАЛИСТЛАР МАТЕМАТИКАДАН ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР.

Аризалар билан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700045, Тошкент шаҳри Оборонная кўчаси, 1-уй.

Консультациялар учун институтнинг қабул комиссиясига мурожаат қилинг. Телефонлар: институт ректори — 91-14-40, 40-70; қабул комиссияси 30-25, 57-5-91.

Тошкент қоғоз фабрикаси
ЦЕЛЛЮЛОЗА ҚОҒОЗ САНОАТИ МУТАХАССИСЛИГИ БЎЙИЧА
ҚИЗИЛ-ЎРДАДАГИ 8-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИДА ЎҚИШ УЧУН
1977 — 78 ЎҚУВ ЙИЛИГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

КОНТРОЛЬ — ўлчов асбоблари ва автоматика бўйича слесарь, электромонтёр, саноат асбоб-ускуналари ремонти бўйича слесарь (фақат ўсмирлар), қуритувчи, пресслoвчи, юмалатувчи, қирқувчи, майдаловчи, қоғоз ва картон тайёрловчи машина машинисти.

Ўқишга 17 ёшдан кичик бўлмаган ўнинчи синф маълумотидаги йигит-қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ҳамма мутахассисликлар бўйича ўқиш муддати — 1 йил.

Ўқишга кирганлар стипендия (ўрта махсус ўқув юртлари даражасида) оладилар.

Четдан келганлар ётоқхоналар билан таъминланадилар, стипендиянинг маълум қисми ҳисобига овқатланадилар.

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: танланган касб кўрсатилган директор номига ариза, маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асл нусхаси), медицина справкаси (286 — форма), ўқиш жойидан ёки ишлаётган еридан характеристика, яшаш жойидан, оила аъзоларининг сони ҳақида справкалар, меҳнат дафтарчасидан нусха (ишчилар учун) 6 та фотосурат (3х4 см).

Паспорт ва чақирилиш қоғози шахсан кўрсатилади.

Ўқиш манзили — Қизил-Ўрдага етиб бориш фабрика ҳисобига амалга оширилади.

Ўқишни тугаллагач улар Тошкент қоғоз фабрикасига доимий ишлаш учун юбориладилар.

ҲУЖЖАТЛАР 10 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент — 5, Куйбишев шоссеси, 23-уй, кадрлар бўлими (5-трамвайнинг «Ипподромная кўчаси» бекати, 7, 12, 26, 55, 52, 63, 68-автобусларнинг «Ўзбум» бекати).

САМАРҚАНД ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ
1977—1978 ўқув йили учун

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ЎҚИШ ИККИ ФАКУЛЬТЕТДА ОЛИБ БОРИЛАДИ:

Даволаш факультети — унда кенг профилдаги даволовчи врачлар тайёрланади;

педиатрия факультети — болаларни даволаш ва соғлиғини сақлаш врачлари тайёрланади.

БАРЧА ФАКУЛЬТЕТЛАРДА ЎҚИШ МУДДАТИ — 6 ЙИЛ.

ҲУЖЖАТЛАР 31 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Аризага қуйидагилар қўшиб топширилади: ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асли), характеристика, медицина справкаси (286-форма), 4 та фотосурат (3х4 см), меҳнат (колхоз) дафтарчасидан кўчирма, корхона ёки муассаса раҳбарлари томонидан тасдиқланган бўлиши керак (практик иш стажига эга бўлган шахслар учун).

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ 1 АВГУСТДАН 20 АВГУСТГАЧА.

Институтга кирувчилар: ФИЗИКА, ХИМИЯ, БИОЛОГИЯ (оғзаки), РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИДАН (ёзма) ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР.

Мактабни олтин ёки кумуш медаль билан ёки ўрта махсус ўқув юртлари ҳамда ўрта ҳунар-техника билим юртларини имтиёзли диплом билан тамомлаганлар фақат химия (оғзаки)дан имтиҳон топширадилар.

Бизнинг адрес. Самарқанд шаҳри, Коммунистическая кўчаси, 35-уй.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 15/VII да Испан миниатюралари.

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

САНЪАТ САРОЙИ — Муҳаббат ёзи; Аёл ва иблис (катта зал), Сиздан ўгина, биздан бугина (кичик зал, кундуз ва кечқурун).

Муҳаббат ёзи — «ДРУЖБА» (11, 14, 17, 20.00), «ЧАЙКА» (13.30, 18.30).

Этик кийган мушукнинг дунё бўйлаб саёҳати — «ҚОЗОҒИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Музика садолари — «ФЕСТИВАЛЬ (21.00).

Кадкинни ҳамма билади — «ХИВА» (21, 22.30).

Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Гимнастика. 10.30 — Ҳайвон ўргатувчилар. 11.15 — «Раддия» (бадиий фильм, 3-серия). 12.30 — Ҳужжатли фильм. 14.50 — «Меҳнатинг — иқболинг». 15.45 — Л. Н. Толстой ижоди. 16.55 — «Кичик ўғил кўчаси» (бадиий фильм). 18.30 — Москва ва москваликлар. 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Қувноқ ноталар. 19.30 — Ироқ телевидениесининг программаси. 20.45 — СССР Конституция лойиҳасини муҳокама қиламиз. 21.00 — Бизнинг биография — 1956 йил. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Концерт. 22.30 — Ҳужжатли фильм. 23.55 — Бутуниттифоқ II-спорт ёшлар ўйинлари 00.25 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Фильм-концерт. 11.55 — Санъат ғунчалари. 12.25 — Ҳужжатли фильм. 18.30 — «Ёшлик». 19.00 — Иқтисодий билимлар — оммага. 19.25 — «Ғафурнинг уйи» (ҳужжатли фильм). 19.45 — «Ахборот». 20.00 — Оламга саёҳат. 21.00 — «Ахборот». 21.20 — «Баҳор» Давлат рақс ансамблининг концерти. 22.00 — «Вақт» (Москва). 22.30 — «Деҳқон ва замон».

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — Болалар учун фильм. 19.15 — Циклон тунда бошланади (бадиий фильм). 20.30 — Янгиликлар. 20.50 — Тошкент ва тошкентликлар. 21.20 — Фильм-балет. 21.25 — Химия.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — «Олтин водий» қўшиқлари. 9.30 — Бобир лирикаси. 11.15 — СССР Конституцияси лойиҳасида Совет гражданларининг ҳуқуқлари. 11.30 — Ватан ҳақида, партия ҳақида қўшиқ куйлаймиз. 12.10 — «Узбекистан индустриальный». 13.00 — Ем-хашак жамғариш — ҳамманинг иши. 13.30 — Иттифоқчи республикалар эстрадаси. 14.00 — Аҳолига сифатли сабзавот ва мева етказиб берайлик. 19.00 — Саломатлик — туман бойлик. 19.20 — «Юность Узбекистана». 20.00 — Москва. Халқаро аҳвол: саволлар ва жавоблар. 20.45 — Сўнгги ахборот. 21.15 — Ёш ижрочиларнинг концерти. 22.00 — Чорвадорлар учун концерт. 22.30 — Сиёсий шарҳловчи саволларингизга жавоб беради. 22.40 — М. Шайхзоданинг «Тошкентнома» поэмаси асосида радиокомпозиция.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, 41 * ТЕЛЕФОНЛАР: Коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142.
Р. 14415. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583 Г. — 163.